

วท ๑ 123643

ความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่
จังหวัดหนองคาย

นางสาวประนอม แสนบุญศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2560

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : ความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ผู้วิจัย : นางสาวประนอม แสนบุญศิริ

ได้รับอนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยูภาส)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนธิ เต็มองค์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยูภาส)

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.เนติพัฒน์ รุ้ยอินยง)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกลสกิตติอมพร)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ)

กรรมการ

ชื่อเรื่อง	: ความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
ผู้วิจัย	: นางสาวประนอม แสนบุญศิริ
ปริญญา	: รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ที่ปรึกษา	: รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ
ปีการศึกษา	: 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เปรียบเทียบความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ, ตำแหน่ง, การศึกษา, รายได้ และอบต. ที่สังกัด และศึกษาแนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำนวน 123 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบประมาณค่า ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น .75 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติ t-test (Independent Sample) และ F - test (One - Way ANOVA) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า 1) พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม และหลักการมุ่งเน้นจันทามติ มีระดับความคิดเห็นระดับปานกลาง จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ หลักการตอบสนอง, หลักการระับผิดชอบ, หลักวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์, หลักความโปร่งใส, หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล และหลักนิติธรรม

2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ที่มี อายุ, ตำแหน่ง, การศึกษา, รายได้ และอบต. ที่สังกัด แตกต่างกัน โดยรวมพนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน ทางสถิติที่ระดับ .05 3) พนักงานส่วนตำบล มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจด้วยการให้โบนัสประจำปี เจ้าหน้าที่ควรใช้อำนาจบนพื้นฐานของกฎหมาย

อย่างเป็นธรรม ควรมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ทั่วถึงอย่างเป็นธรรม เจ้าหน้าที่ควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจไม่เลือกปฏิบัติ ควรมีการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เช่น การอบรมเพิ่มความรู้

คำสำคัญ : ความคิดเห็น, การบริหารงาน, หลักธรรมาภิบาล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Title : Opinion Employees of The District Administration According to Good Governance of the District Administrative Amphoe Fao Rai

Author : Miss Pranom Sanbunsiri

Degree : Master of Public Administration (Public Administration)
Rajabhat Maha SaraKham University

Advisor : Associate Professor Dr. Saowalak Kosonkittiumporn
Associate Professor Dr. Sanya Kenaphoom

Year : 2017

ABSTRACT

This research aims to study the opinions of employees of the district administration according to good governance. Compare The employees of the district administration according to good governance. Personal factors such as age, location, income, education and treatment. Affiliations. Education and management practices based on good governance of the Tambon Administrative District Fao Rai. Nong Khai The sample consisted of 123 individuals who were used in the research is a survey estimate. This is the confidence. The statistics .75 percent of the average standard deviation. The hypotheses were tested t - test and F - test (One - Way ANOVA) determine the statistical significance level .05.

The research result was found as follows 1) Employees of the district are the opinions of administration according to good governance. Overall is moderate Considering it was found that a large number of comments on the three main areas namely equality. The principles focus on participation and consensus. The moderate level of six, including the response. Main responsibilities The strategic vision Transparency The efficiency and effectiveness and the rule of law. 2) Compare opinions by employees of the district administration. The good governance of the Tambon Administrative District Fao Rai. Nong Khai with the age, education, income and Taos. The staff under different overall opinion of the district administration according to good governance. not different 3) District There are suggestions below Management should motivate staff by providing annual bonuses should be based on the law fairly. Disclosure should be fairly thoroughly. Officials should act willingly, without discrimination. Should be optimized to run such training to increase their knowledge.

Keywords : Opinion, Management work, The main good governance

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ประสบผลสำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากรองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกลกิตติอัมพร อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาส ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย และ อาจารย์ ดร.เนติพัฒน์ รุ้ยนิยม ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำแนะนำ ตั้งแต่ต้นจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ นายสมใจ นิตพันธ์ ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลวง นางอรุณศรี นัตริกิตติชัย ตำแหน่งรองผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านดงคำพิ อำเภอโพนพิสัย และนายเกรียงไกร นัตริกิตติชัย ตำแหน่ง ครู ค.ศ. 3 โรงเรียนชุมพลโพธิพิสัย อำเภอโพนพิสัย ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ และตรวจแก้ไข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 4 ตำบล ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล และขอบคุณพนักงานส่วนตำบลทุกท่าน ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทำให้ผู้วิจัย สามารถเก็บข้อมูลได้ครบจำนวน

ความสำเร็จเกิดขึ้นด้วยการสนับสนุน และการให้กำลังใจอย่างสูงยิ่ง ของคุณพ่อชัย - แม่ลำไพ แสนบุญศิริ ครอบครัวที่อบอุ่น ตลอดทั้งเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รุ่นที่ 17 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ทุกคนที่คอยช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจในการจัดทำวิทยานิพนธ์ จนประสบผลสำเร็จ

ประโยชน์ที่พึงมีจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบูรพาจารย์ที่ ประสิทธิ์ประสาทวิชาทุกท่าน

นางสาวประนอม แสนบุญศิริ

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	4
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	4
1.4 สมมติฐานการวิจัย	4
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ	7
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	8
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล (Good Governance)	8
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	26
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	33
2.4 องค์การบริหารส่วนตำบล	38
2.5 ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล 4 แห่ง ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	44
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย	54
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	56
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57
3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	58

หัวเรื่อง	หน้า
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	59
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	60
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	61
4.2 ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	80
5.1 สรุปผล	80
5.2 อภิปรายผล	81
5.3 ข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก	90
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	91
ภาคผนวก ข ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	97
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	100
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์	103
การเผยแพร่ผลงานวิจัย	107
ประวัติผู้วิจัย	108

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	62
4.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวม	64
4.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบล ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านหลักการมีส่วนร่วม	65
4.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบล ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านหลักนิติธรรม	65
4.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบล ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านหลักความโปร่งใส	66
4.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบล ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านหลักการตอบสนอง	67
4.7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบล ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านหลักการมุ่งเน้นฉันทามติ	67
4.8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบล ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านหลักความเสมอภาค	68
4.9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบล ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล	69
4.10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบล ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านหลักการรับผิดชอบต่อ	69

ตารางที่	หน้า
4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบล ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านหลักวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์	70
4.12 ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตาม อายุ	71
4.13 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพนักงาน ส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มี อายุ แตกต่างกัน	72
4.14 ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ที่มีตำแหน่งต่างกัน	73
4.15 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพนักงาน ส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มี ตำแหน่ง แตกต่างกัน	73
4.16 ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ที่มี การศึกษา ต่างกัน	74
4.17 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพนักงาน ส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน	75
4.18 ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ที่มี รายได้ ต่างกัน	76

ตารางที่	หน้า
4.19 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพนักงาน ส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มี รายได้ / เดือน แตกต่างกัน	77
4.20 ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ที่มี อบรม. ที่สังกัด ต่างกัน	78
4.21 ความถี่ของข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	79
ข.1 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	98
ค.1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	101

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	ตัวอย่างการวางภาพประกอบการทำบทนิพนธ์	42
2.2	กรอบแนวคิดการวิจัย	55

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวด 5 เรื่อง แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 2 เรื่องแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 78 มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี คือ การบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและจัดระบบบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ให้มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจได้เอง พัฒนาระบบงานภาครัฐโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม ของเจ้าหน้าที่รัฐควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบ และวิธีการทำงาน ส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ พร้อมทั้งจัดระบบงานราชการและหน่วยงานรัฐอย่างยั่งยืน เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550, น. 22)

การปกครองท้องถิ่น ถือเป็นรูปแบบหนึ่งที่เป็นพื้นฐานการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และมีความสำคัญต่อการปกครอง และการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนท้องถิ่นที่มีสภาพปัญหาสังคม วัฒนธรรมความเป็นอยู่ และทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกัน ถ้าพึ่งเพียงรัฐบาลกลางในฐานะที่ต้องดูแลประชาชน โดยรวมทั่วประเทศ ย่อมไม่สามารถตอบสนองความต้องการ หรือแก้ไขปัญหาได้อย่างทั่วถึง และตรงตามความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ รวมถึงการเรียกร้องของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นที่ต้องการมีส่วนร่วมในการปกครอง และพัฒนาท้องถิ่นของตนเองมาอย่างยาวนาน ทำให้รัฐบาลในหลายประเทศได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจจากส่วนกลางมาสู่การปกครองแบบกระจายอำนาจมากขึ้น เพื่อให้สิทธิแก่ชุมชนในการตัดสินใจดำเนินการกิจของท้องถิ่น และถือเป็นสถาบันฝึกปฏิบัติการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (โกวิทย์ พวงงาม, 2550, น. 1)

หลักธรรมาภิบาลสากล (United Nations Development Programmed 1997 : UNDP) ได้กำหนดคุณลักษณะของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือธรรมาภิบาล ซึ่งได้นำเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์รวมเป็น 9 ประการ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วม (Participation) ชาย และหญิงทุกคน

ควรมีสิทธิ์มีเสียงในการตัดสินใจทั้งโดยทางตรง หรือผ่านทางสถาบันตัวแทนอันชอบธรรมของคน ทั้งนี้การมีส่วนร่วมที่เปิดกว้างนั้น ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มและการแสดงความคิดเห็น รวมถึงการสามารถเข้ามีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลในเชิงสร้างสรรค์ 2) นิติธรรม (Rule of Law) กรอบตัวบทกฎหมายต้องมีความเป็นธรรม และไม่มี การเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน 3) ความโปร่งใส (Transparency) ต้องอยู่บนพื้นฐานของการไหลเวียนอย่างเสรีของข้อมูลข่าวสารบุคคลที่มีความสนใจเกี่ยวข้อง จะต้องสามารถเข้าถึงสถาบันกระบวนการ และข้อมูลข่าวสาร ได้โดยตรง ทั้งนี้การได้รับข้อมูลข่าวสารดังกล่าวนี้ ต้องมีความเพียงพอต่อการทำความเข้าใจและการติดตามประเมินสถานการณ์ 4) การตอบสนอง (Responsiveness) สถาบันและกระบวนการดำเนินงานต้องพยายามดูแลเอาใจใส่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย 5) การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus - Oriented) มีการประสานความแตกต่างในผลประโยชน์ของฝ่ายต่าง ๆ เพื่อหาข้อยุติร่วมกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นโยบายและกระบวนการขั้นตอนใด ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ 6) ความเสมอภาค / ความเที่ยงธรรม (Equity) ชาย และหญิง ทุกคนต้องมีโอกาสในการปรับปรุงสถานะ หรือรักษาระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตน 7) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) สถาบัน และกระบวนการต้องสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ตรงต่อความต้องการ และขณะเดียวกันก็ต้องใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด 8) ภาระรับผิดชอบ (Accountability) ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ไม่ว่าจะอยู่ในภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรภาคประชาสังคมก็ตาม ต้องมีภาระรับผิดชอบต่อสาธารณชนทั่วไปและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถาบันของตน 9) วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Vision) ผู้นำและบรรดาสาธารณชน ต้องมีมุมมองที่เปิดกว้าง และเล็งการณ์ไกลเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมือง และการพัฒนามนุษย์ (สังคม) รวมถึงมีจิตสำนึกว่าอะไรคือความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนา ดังกล่าวตลอดจนมีความเข้าใจในความสลับซับซ้อนของบริบททางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ในแต่ละประเด็นนั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน รัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการที่จะสามารถกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นในระดับพื้นฐาน คือ “ตำบล” เพื่อเป็นการสร้างรากฐานของระบอบประชาธิปไตย ให้มั่นคง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานในระดับให้เกิดความคล่องตัว รวมทั้งการสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีทรัพยากรในการบริหารงานไม่ว่าจะเป็นงบประมาณ หรือบุคลากรเป็นของตนเอง พอเพียงที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง จึงได้มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นทั่วประเทศ โดยมีลักษณะพิเศษ ได้แก่ 1) มีอิสระในการบริหารงาน และมีความเป็นนิติบุคคล โดยรัฐบาลได้กระจายอำนาจในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจในการบริหารให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลการกำหนดการกระจายอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนในการพัฒนาตำบลให้อำนาจอิสระ

ในการจัดทำงบประมาณรายจ่าย อำนาจอิสระในการออกข้อบังคับในเขตตำบลเท่าที่ไม่ขัดกับกฎหมาย และอำนาจอิสระในการจัดเก็บรายได้ของตนเอง คือ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือน และที่ดิน ภาษีป้าย

2) มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จะเห็นว่ามีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น เป็นการฝึกให้ประชาชนได้เรียนรู้วิธีการบริหาร การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองรวมทั้งจะทำให้รู้วิธีการแก้ไขปัญหา และสนองต่อความต้องการของประชาชนตรงเป้าหมายที่สุด จะเห็นว่าบทบาทหน้าที่ อำนาจในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จะเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการปกครอง และพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศ (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2556, น. 38)

องค์การบริหารส่วนตำบล มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ พนักงานส่วนตำบล หรือข้าราชการประจำ ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นธรรมาภิบาลหรือไม่ การทำงานของพนักงานส่วนตำบล จะก้าวสู่การเป็นข้าราชการยุคใหม่ที่มุ่งปฏิบัติงานเพื่อเป้าหมาย คือ การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มุ่งการกระจายอำนาจปราศจากการทุจริตคอร์ปชั่น เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี พนักงานส่วนตำบลจะอยู่ประจำไม่มีการเปลี่ยนแปลงตามวาระของการเมือง ข้าราชการการเมือง และเป็นหลักในการปฏิบัติงานให้ถูกต้อง เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ หนังสือสั่งการ การปฏิบัติหน้าที่ด้านต่าง ๆ ของนักการเมือง พนักงานส่วนตำบล ต้องเป็นคนช่วยคิดช่วยในการนำนโยบายไปปฏิบัติ แต่ที่ผ่านมา สังคมกลับมองว่า การปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลของพนักงานส่วนตำบล มีสภาพไม่โปร่งใส การทุจริตคอร์ปชั่นมากมาย (สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2553, น. 41)

ผู้วิจัย มีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย เนื่องจากวิธีบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี คือ หัวใจสำคัญที่สุดของการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลมีอยู่ทุกตำบลทั่วประเทศ และมีความใกล้ชิดกับประชาชนระดับรากหญ้ามากที่สุด และโดยกฎหมายได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีผลต่อการอยู่ดีกินดีของประชาชน จึงสามารถกล่าวได้ว่าการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่กฎหมายกำหนด จึงเป็นเครื่องชี้วัดว่าท้องถิ่นได้รับการพัฒนามากเพียงใด ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 ความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย เป็นอย่างไร

1.2.2 ความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตาม อายุ ตำแหน่ง การศึกษา รายได้ และ อบต. ที่สังกัด

1.2.3 แนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 ศึกษาระดับความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

1.3.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ตำแหน่ง การศึกษา รายได้ และอบต. ที่สังกัด แตกต่างกัน

1.3.3 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 ความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.4.2 พนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ที่มี อายุ ตำแหน่ง การศึกษา รายได้ และ อบต. ที่สังกัด แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลต่างกัน

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

มุ่งศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาล ผู้การปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

1.4.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ พนักงานส่วนตำบล ในอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ในองค์การบริหารส่วนตำบล 4 แห่ง ได้แก่ 1) ตำบลหนองหลวง 2) ตำบลนาดี 3) ตำบลวังหลวง 4) ตำบลอุดมพร รวมทั้งสิ้น 183 คน โดยการใช้สูตรกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan (สุรวาท ทองบุ, 2550, น. 217) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 123 คน

1.4.4 ตัวแปรที่ศึกษา

1.4.4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ

- 1) อายุ
- 2) ตำแหน่ง
- 3) การศึกษา
- 4) รายได้
- 5) อบต. ที่สังกัด

1.4.4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ หลักธรรมาภิบาลสากล (United Nations Development Programmed, 1997) 9 หลัก ดังต่อไปนี้

- 1) หลักการมีส่วนร่วม (Participation)
- 2) หลักนิติธรรม (Rule of Law)
- 3) หลักความโปร่งใส (Transparency)
- 4) หลักการตอบสนอง (Responsiveness)
- 5) หลักการมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus - Oriented)
- 6) หลักความเสมอภาค (Equity)
- 7) หลักประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency)
- 8) หลักการรับผิดชอบต่อ (Accountability)
- 9) หลักวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Vision)

1.4.5 ขอบเขตเวลา ที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล มกราคม - พฤศจิกายน 2559

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัย จึงได้ให้คำนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

“ธรรมาภิบาล หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance)” หมายถึง การบริหาร กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมรัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน และภาคประชาชน มีองค์ประกอบ 9 ประการ คือ

1. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง ชายและหญิงทุกคนควรมีสิทธิมีเสียง ในการตัดสินใจทั้งโดยทางตรง หรือผ่านทางสถาบันตัวแทนอันชอบธรรมของตน ทั้งนี้ การมีส่วนร่วม ที่เปิดกว้างนั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีเสรีภาพในการรวมกลุ่ม และการแสดงความคิดเห็น รวมถึงการสามารถเข้ามีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลในเชิงสร้างสรรค์

2. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง กรอบตัวบทกฎหมายต้องมีความเป็นธรรม และไม่มีการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน

3. หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง ต้องอยู่บนพื้นฐานของการไหลเวียน อย่างเสรีของข้อมูลข่าวสารบุคคลที่มีความสนใจเกี่ยวข้อง จะต้องสามารถเข้าถึงสถาบัน กระบวนการ และข้อมูลข่าวสารได้โดยตรง ทั้งนี้การ ได้รับข้อมูลข่าวสารดังกล่าวนี้ต้องมีความเพียงพอต่อการทำ ความเข้าใจ และการติดตามประเมินสถานการณ์

4. หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง สถาบันและกระบวนการดำเนินงาน ต้องพยายามดูแลเอาใจใส่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

5. หลักการมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus - Oriented) หมายถึง มีการประสานความ แตกต่างในผลประโยชน์ของฝ่ายต่าง ๆ เพื่อหาข้อยุติร่วมกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ไม่ว่าจะ เป็นนโยบาย และกระบวนการขั้นตอนใด ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

6. หลักความเสมอภาค / ความเที่ยงธรรม (Equity) หมายถึง ชายและหญิงทุกคนต้อง มีโอกาสในการปรับปรุงสถานะ หรือรักษาระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตน

7. หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) หมายถึง สถาบัน และกระบวนการต้องสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ตรงต่อความต้องการ และขณะเดียวกันก็ต้องใช้ทรัพยากร ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8. หลักการรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ไม่ว่าจะอยู่ในภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรภาคประชาสังคมก็ตาม ต้องมีภาระรับผิดชอบต่อสาธารณชนทั่วไป และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถาบันของตน

9. หลักวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Vision) หมายถึง ผู้นำ และบรรดาสาธารณชน ต้องมีมุมมองที่เปิดกว้างและเล็งการณ์ไกลเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองและการพัฒนามนุษย์ (สังคม) รวมถึงมีจิตสำนึกว่าอะไรคือความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาดังกล่าว ตลอดจนมีความเข้าใจในความสลับซับซ้อนของบริบททางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคมซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ในแต่ละประเด็นนั้น

“องค์การบริหารส่วนตำบล” หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นหน่วยงานบริหารราชการท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับที่ 5) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2546 จำนวน 4 แห่ง

“พนักงาน” หมายถึง พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างตามภารกิจ จ้างทั่วไป ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามสายงานในองค์การบริหารส่วนตำบล

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ

ข้อสนเทศที่ได้จากการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้การดำเนินงานมีคุณภาพมากขึ้น

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัย ได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล
2. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
3. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
4. องค์การบริหารส่วนตำบล
5. ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล 4 แห่ง ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล (Good Governance)

2.1.1 ความหมายธรรมาภิบาล

เกษม วัฒนชัย (2551, น. 32) ได้ให้ความคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลได้เป็นที่ยอมรับกัน อย่างแพร่หลาย ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปกครอง เช่น ค่านิยมการเป็นประชาธิปไตยความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลกิจการของรัฐ การบริหารและการจัดการภาครัฐ ได้นำเอากลยุทธ์ และวิธีการต่าง ๆ ให้มาปรับปรุงกระบวนการปฏิรูปการให้บริการของภาครัฐ เพื่อให้กลไกของรัฐบาลได้ตระหนักในเรื่อง ของต้นทุนและการปฏิบัติงานเป็นหลักสำคัญหลักธรรมาภิบาลนั้น เป็นลักษณะของการใช้อำนาจ ในการจัดการทรัพยากรทางสังคม และเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อการพัฒนา การมองแนวความคิด ธรรมาภิบาลอย่างกว้างเช่นนี้ จะทำให้สามารถเข้าใจเรื่องที่เป็นแกนและองค์ประกอบในเชิงปฏิบัติการ ซึ่งเป็นพื้นฐานของธรรมาภิบาลซึ่งแบ่งได้เป็น 3 มิติ คือ มิติด้านการเมือง มิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และมิติที่เกิดจากการปฏิบัติสัมพันธ์อย่างเป็นพลวัตร โดยผ่านกระบวนการของการจัดการเชิงสถาบัน การบริหารการศึกษาต้องสอดคล้อง และตอบสนองต่อนโยบายและความต้องการของระบบการศึกษาไทย ดังนี้

1. ความสอดคล้องอยู่ในหลักสูตรการบริหารการศึกษา ซึ่งต้องสอดคล้องและตอบสนองต่อนโยบาย และความต้องการของระบบการศึกษาไทย ถ้าเอาไปใช้ในสิ่งที่ไม่ใช่ประโยชน์หรือเป็นประโยชน์เฉพาะตนเองและพวกพ้อง ต้องรับผิดชอบในเชิงธรรมาภิบาล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ งบประมาณทุกบาทที่โรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาได้มาต้องใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดจะคอร์ปชั่นไม่ได้

2. กระบวนการบริหารต้องมีประสิทธิภาพ และได้ประสิทธิผล

3. ทุกขั้นตอนต้องโปร่งใสและมีเหตุผล เรื่องความมีเหตุผล มาจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งมี 3 เรื่องใหญ่ ๆ คือ 1) ทางสายกลาง 2) มีความพอประมาณ และ 3) มีภูมิคุ้มกัน

4. ต้องมีระบบความรับผิดชอบต่อผลการบริหารการศึกษา ต้องสร้างระบบให้มีความรับผิดชอบ ครูใหญ่, หัวหน้าหมวด, ผู้อำนวยการเขต เลขานุการของแหล่งต่าง ๆ ต้องรับผิดชอบ ถ้าสร้างตรงนี้ได้เชื่อว่าระบบจะมีธรรมาภิบาล และสามารถเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างรวดเร็ว

บรรศักดิ์ อวรรณโณ (2552, น. 41) ได้สรุปลักษณะสำคัญของ “ธรรมาภิบาล” แบบสากลไว้ดังมีเป้าหมายของธรรมาภิบาล คือ การพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของทุกภาคในสังคม กล่าวคือ ธรรมาภิบาลมีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเป็นธรรมในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับทุกภาคในสังคม โครงสร้าง และกระบวนการของธรรมาภิบาลที่จะนำไปสู่เป้าหมายได้จะต้องเป็นโครงสร้างและกระบวนการที่วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของประเทศที่ทุกภาคไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน หรือภาคประชาสังคม ภาคปัจเจกชน และครอบครัวมีส่วนร่วมกันผนึกพลังขับเคลื่อนสังคมไปข้างหน้าสาระของธรรมาภิบาล คือ การบริหารจัดการทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ต้องสร้างความสมดุลระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของสังคมให้ดำรงคงอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสังคมมีเสถียรภาพ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้ระบุหลักการของค่านิยม การบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี ไว้ดังนี้ การบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคี และร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนส่งเสริมความเข้มแข็ง หรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทา ป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤตภัยอันตรายที่อาจจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทยรัฐธรรมนูญ และกระแสโลกปัจจุบัน

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการ ดังนี้

1. หลักนิติธรรม คือ การตรากฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับ และกติกาต่าง ๆ ให้ทันสมัย และเป็นธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคม และสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมอย่างเสมอภาค และเป็นธรรม กล่าวโดยสรุป คือ สถาปนาการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่กระทำตามอำเภอใจ หรืออำนาจของบุคคล

2. หลักคุณธรรม คือ การยึดถือ และเชื่อมั่นในความถูกต้อง โดยการรณรงค์ เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กร หรือสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทนขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น

3. หลักความโปร่งใส คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยการปรับปรุงระบบและกลไกการทำงานขององค์กรให้ความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกัน และช่วยให้ทำงานของภาครัฐ และภาคเอกชนปลอดจากการทุจริตคอร์รัปชัน

4. หลักความมีส่วนร่วม คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญ ๆ ของสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ การแจ้งความเห็น การไต่สวน สาธารณะการประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ และจัดการผูกขาดทั้งโดยภาครัฐ หรือโดยภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสามัคคี และความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชน

5. หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารตลอดจนคณะข้าราชการ ทั้งฝ่ายการเมือง และข้าราชการประจำ ต้องตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่อย่างดียิ่งโดยมุ่งให้บริการแก่ผู้รับบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันท่วงที

6. หลักความคุ้มค่า ผู้บริหาร ต้องตระหนักถึงทรัพยากรค่อนข้างจำกัด ดังนั้น ในการบริหาร เป็นจะต้องยึดหลักความประหยัด และความคุ้มค่า ซึ่งจำเป็นจะต้องตั้งจุดมุ่งหมาย ไปที่ผู้รับบริการ หรือประชาชนโดยส่วนรวม

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ให้ความสำคัญกับหลักการสำคัญ 6 หลักการ ดังกล่าว แล้วในที่นี้จึงขอนำเสนอรายละเอียดของการพัฒนาดัชนีวัดธรรมาภิบาล บนพื้นฐานของหลักการทั้ง 6 หลักการ ของสถาบันพระปกเกล้า (ถวิลวดี บุรีกุล, 2545) ดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม (Rule of Laws)

หลักการสำคัญอันเป็นสาระสำคัญของ “หลักนิติธรรม” ประกอบด้วย 7 หลักการ คือ หลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการ และฝ่ายปกครอง ความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษาหลัก “ไม่มีความผิด และไม่มีความโทษโดยไม่มีกฎหมาย” และหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนุญ

1.1 หลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นพื้นฐานที่สำคัญของหลักนิติธรรม เพราะหลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นหลักที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของการแบ่งแยกอำนาจการตรวจสอบอำนาจ และการถ่วงดุลอำนาจ

1.2 หลักการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ หลักนิติธรรมมีความเกี่ยวพันกันกับสิทธิในเสรีภาพของบุคคล และสิทธิในความเสมอภาค สิทธิทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นพื้นฐานของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” อันเป็นหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญ

1.3 หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการ และฝ่ายปกครอง การใช้กฎหมายของฝ่ายตุลาการ หรือฝ่ายปกครองที่เป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนมีผลมาจากกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบ จากตัวแทนของประชาชน โดยฝ่ายตุลาการจะต้องไม่พิจารณาพิพากษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ให้แตกต่างไปจากบทบัญญัติของกฎหมาย ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้ดุลพินิจ โดยปราศจากข้อบกพร่อง

1.4 หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหาเป็นหลักที่เรียกร้องให้ฝ่ายนิติบัญญัติ หรือฝ่ายปกครองที่ออกกฎหมายลำดับรอง กำหนดหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายให้เป็นตามหลักความแน่นอนของกฎหมาย หลักห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลัง และหลักความพอสมควรแก่เหตุ

1.5 หลักความอิสระของผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสามารถทำภาระหน้าที่ในทางตุลาการได้โดยปราศจากการแทรกแซงใด ๆ โดยผู้พิพากษาที่มีความผูกพันเฉพาะต่อกฎหมาย และทำการพิจารณาพิพากษาภายใต้มนธรรมของคนเท่านั้น โดยวางอยู่บนพื้นฐานของความอิสระจาก 3 ประการ กล่าวคือ ความอิสระจากคู่ความ ความอิสระจากรัฐ และความอิสระจากสังคม

1.6 หลัก “ไม่มีความผิด และไม่มีความโทษโดยไม่มีกฎหมาย” เมื่อไม่มีข้อบัญญัติทางกฎหมายให้เป็นความผิด แล้วจะเอาผิดกับบุคคลนั้น ๆ มิได้

1.7 หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ หมายความว่า รัฐธรรมนูญได้รับการยอมรับให้เป็นกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่สูงสุดในระบบกฎหมายของรัฐนั้น และหากกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าขัด หรือแย้งกับรัฐธรรมนูญกฎหมายดังกล่าวย่อมไม่มีผลบังคับ

2. หลักด้านหลักคุณธรรม (Ethics)

ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 3 หลักการ คือ หน่วยงานปลอดการทุจริต หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัย และหน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยม และจรรยาบรรณองค์ประกอบของคุณธรรม หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากคอร์รัปชัน หรือมีคอร์รัปชันน้อยลง คอร์รัปชัน การฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือ (Corruption) โดยรวมหมายถึง การทำให้เสียหาย การทำลาย หรือการละเมิดจริยธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติ และกฎหมาย สำหรับพิษภัยของคอร์รัปชันได้สร้างความเสียหายและความเดือดร้อน และเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลในทางลบต่อคุณธรรมของการบริหารจัดการอย่างร้ายแรงเมื่อพิจารณาเรื่องของคุณธรรม จึงควรพิจารณาเรื่องต่อไปนี้

2.1 องค์ประกอบคุณธรรม หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างโจ่งแจ้ง หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายน้อยลง

2.2 องค์ประกอบคุณธรรม หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่น้อยกว่า หรือไม่ดีเท่าที่กฎหมายกำหนด หรือปฏิบัติเช่นนั้นน้อยลง

2.3 องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่มากกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือปฏิบัติเช่นนั้นน้อยลง

2.4 องค์ประกอบคุณธรรม หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แต่ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมาย หรือปฏิบัติเช่นนั้นน้อยลง

3. ด้านความโปร่งใส (Transparency)

ประกอบไปด้วยหลักการย่อย 4 หลักการ คือ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านโครงสร้าง หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้คู้หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้โทษ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล

3.1 ความโปร่งใสด้านโครงสร้าง ประกอบด้วยพฤติกรรม ดังนี้

3.1.1 มีการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง เช่น มีคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการสอบสวน เป็นต้น

3.1.2 โปร่งใส เห็นระบบงานทั้งหมดได้อย่างชัดเจน

3.1.3 ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รับรู้การทำงาน

3.1.4 มีเจ้าหน้าที่มาด้วยระบบคุณธรรมมีความสามารถสูงมาอยู่ใหม่มากขึ้น

3.1.5 มีการตั้งกรรมการ หรือหน่วยงานตรวจสอบขึ้นมาใหม่

- 3.1.6 มีฝ่ายบัญชีที่เข้มแข็ง
- 3.2 ความโปร่งใสด้านให้คุณ ประกอบด้วยพฤติกรรม ต่อไปนี้
 - 3.2.1 มีค่าตอบแทนพิเศษในการปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ
 - 3.2.2 มีค่าตอบแทนเพิ่มสำหรับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ
 - 3.2.3 มีค่าตอบแทนพิเศษให้กับเจ้าหน้าที่ที่ซื้อสตัคซ์
 - 3.2.4 มีมาตรฐานเงินเดือนสูงพอเพียงกับค่าใช้จ่าย
- 3.3 ความโปร่งใสด้านการให้โทษ ประกอบด้วยพฤติกรรม ต่อไปนี้
 - 3.3.1 มีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ
 - 3.3.2 มีวิธีการพิจารณาลงโทษผู้ทำผิดอย่างยุติธรรม
 - 3.3.3 มีการลงโทษจริงจัง หนักเบาตามเหตุแห่งการกระทำผิด
 - 3.3.4 มีระบบการฟ้องร้องผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ
 - 3.3.5 หัวหน้างานลงโทษผู้ทุจริตอย่างจริงจัง
 - 3.3.6 มีการปรามผู้ส่อทุจริตให้เลิกความพยายามทุจริต
 - 3.3.7 มีกระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว
- 3.4 ความโปร่งใสด้านการเปิดเผย ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้
 - 3.4.1 ประชาชนได้เข้ามารับรู้ การทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
 - 3.4.2 ประชาชน และสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดหา การให้สัมปทานการออกกฏระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ
 - 3.4.3 ประชาชน สื่อมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ได้มีโอกาสควบคุมฝ่ายบริหารโดยวิธีการต่าง ๆ มากขึ้น
 - 3.4.4 มีการใช้กลุ่มวิชาชีพภายนอก เข้าร่วมตรวจสอบ

4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation)

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคมระดับการให้ข้อมูลเป็นระดับต่ำสุด และเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผน โครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการ และยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น

หรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับใคร ๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ หลักการมีส่วนร่วมประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ 4 หลักการ คือ

4.1 ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุด และเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการ และยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น หรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับใคร ๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ

4.2 ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่าง ๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง รวมไปถึงการร่วมปรึกษาหารือ เป็นต้น

4.3 ระดับการวางแผนร่วมกัน และการตัดสินใจ เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการตัดสินใจ และวางแผนเตรียมโครงการ และเตรียมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ ระดับนี้ มักใช้ในกรณีที่เป็นเรื่องซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้อนุญาโตตุลาการ เพื่อปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน เป็นต้น

4.4 ระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วม สร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชน เป็นระดับขั้นที่สูงสุดของการมีส่วนร่วม คือ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วมของประชาชน และได้มีการพัฒนาสมรรถนะ หรือขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้นจนอยู่ในระดับที่สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ และเกิดประโยชน์สูงสุด

5. หลักสำนึกรับผิดชอบ Accountability

มีความหมายกว้างกว่าความสามารถในการตอบคำถาม หรืออธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมได้เท่านั้น ยังรวมถึงความรับผิดชอบในผลงาน หรือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ เป็นเรื่องของความพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบได้ โดยในแง่มุมมองของการปฏิบัติถือว่าสำนึกรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติหรือทักษะที่บุคคลพึงแสดงออก เพื่อเป็นเครื่องชี้ว่าได้ยอมรับในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และนำไปปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบ ประกอบด้วยหลักการย่อย ดังนี้

5.1 การมีเป้าหมายที่ชัดเจน การมีเป้าหมายชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญสิ่งแรกของระบบ
สำนักรับผิดชอบ กล่าวคือ องค์กรจะต้องทำการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการ
สร้างวัฒนธรรมใหม่ให้ชัดเจนว่าต้องการบรรลุอะไร และเมื่อไรที่ต้องการเห็นผลลัพธ์นั้น

5.2 ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน จากเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ ต้องประกาศ
ให้ทุกคนได้รับรู้ และเกิดความเข้าใจถึงสิ่งที่ต้องการบรรลุ และเงื่อนไขเวลาที่ต้องการให้เห็นผลงาน
เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เป็นเจ้าของโครงการสร้างวัฒนธรรมนี้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการประสานกำลังคน
ร่วมใจกันทำงาน เพื่อผลิตภาพโดยรวมขององค์กร

5.3 การปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพความสำเร็จของการสร้างวัฒนธรรม
สำนักรับผิดชอบ อยู่ที่ความสามารถของหน่วยงานในการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในองค์กร
ผู้บริหารให้ความสนับสนุน แนะนำ ทำการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการประสานงาน
ร่วมมือกัน ทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กร

5.4 การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้อการทำงานอย่างไม่หยุดยั้งปัจจุบันการเปลี่ยนแปลง
นับว่าเป็นเรื่องปกติ และทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง มักจะมีการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเสมอ หน่วยงาน
ต้องมีมาตรการในการจัดการกับพฤติกรรมต่อต้านการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อให้ทุกคนเกิด
การยอมรับแนวความคิด และเทคโนโลยีใหม่ ๆ

5.5 การมีแผนการสำรองส่วนประกอบสำคัญขององค์กรที่มีลักษณะวัฒนธรรม
สำนักรับผิดชอบ ต้องมีการวางแผนฟื้นฟู ที่สามารถสื่อสารให้ทุกคนในองค์กรได้ทราบและเข้าใจ
ถึงแผน และนโยบายขององค์กร และที่สำคัญ คือ ต้องมีการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสมบูรณ์
อย่างเปิดเผย

5.6 การติดตาม และประเมินผลการทำงาน องค์กรจำเป็นต้องมีการติดตาม
และประเมินผลการทำงานเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบว่าผลงานนั้นเป็นไปตามมาตรฐาน
คุณภาพงานที่กำหนดไว้หรือไม่ ผลงานที่พบว่ายังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดต้องมีการดำเนินการ
แก้ไขในทันที ขณะที่ผลงานที่ได้มาตรฐานต้องได้รับการยอมรับยกย่องในองค์กร

6. หลักความคุ้มค่า (Value for Money)

หลักการนี้ คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหารการจัดการและการ
ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด สิ่งเหล่านี้เป็นผลในการปฏิบัติอันเกิดจากการใช้หลักธรรมาภิบาล
ประกอบด้วย

6.1 การประหยัด หมายถึง

6.1.1 การทำงาน และผลตอบแทนบุคลากรเป็นไปอย่างเหมาะสม

- 6.1.2 การไม่มีความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์
- 6.1.3 การมีผลผลิต หรือบริการได้มาตรฐาน
- 6.1.4 การมีการตรวจสอบภายในและการจัดทำรายงานการเงิน
- 6.1.5 การมีการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ
- 6.2 การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด หมายถึง
 - 6.2.1 มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 6.2.2 มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล
 - 6.2.3 มีการใช้ผลตอบแทนตามผลงาน
- 6.3 ความสามารถในการแข่งขัน หมายถึง
 - 6.3.1 การมีนโยบาย แผน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย
 - 6.3.2 การมีการเน้นผลงานด้านบริการ
 - 6.3.3 การมีการประเมินผลการทำงาน
 - 6.3.4 ผู้บริหารระดับสูงมีสถานะผู้นำ

จากความหมาย และแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล (Good Governance) ที่นักวิชาการ และหน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้ความหมายไว้แล้ว พอสรุปได้ว่า การบริหารงานของภาครัฐในทุก ๆ ด้าน โดยชอบธรรม และมีประสิทธิภาพโดยเน้นการใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมจากทุกส่วนของสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน อย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อให้ประเทศมีพื้นฐานประชาธิปไตยที่เข้มแข็งมีความชอบธรรมด้านกฎหมาย มีเสถียรภาพ มีโครงสร้างการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

2.1.2 ความสำคัญของธรรมาภิบาล

กลยุทธ์ในการสร้างการบริหารจัดการที่ดีเป็นการสร้างระบบการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคของสังคม จำเป็นต้องร่วมดำเนินกิจการอย่างต่อเนื่องทั้งในระยะเฉพาะหน้า ระยะกลาง ระยะยาว โดยต้องมีการปฏิรูปใน 3 ส่วน ดังนี้

2.1.2.1 ภาครัฐต้องปฏิรูปบทบาทหน้าที่ โครงสร้าง และกระบวนการทำงานของหน่วยงาน ภาครัฐให้มีความโปร่งใส ซื่อสัตย์ สุจริต ซื่อตรง มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ถือประชาชน เป็นเป้าหมายสูงสุดในการทำงานสามารถทำงานร่วมกับภาคธุรกิจ เอกชน และภาคเอกชนได้อย่างราบรื่น

2.1.2.2 ภาคธุรกิจ และภาคเอกชน ต้องปฏิรูปการทำงานโดยยึดคติที่โปร่งใสมีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นเป็นธรรมต่อลูกค้ารับผิดชอบต่อสังคม มีมาตรฐานการบริการมีระบบตรวจสอบที่มีคุณภาพสามารถทำงานร่วมกับภาครัฐ และภาคประชาชนได้อย่างราบรื่น

2.1.2.3 ภาคประชาชน ต้องสร้างเสริมให้ประชาชนเกิดความตระหนักในสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีความรู้ความเข้าใจหลักการของการสร้าง การบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี

1) แนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของหลักการบริหารจัดการ บ้านเมืองที่ดี

1.1 สร้างความตระหนักร่วมกันในสังคมไทย เพื่อให้เกิดกระบวนการ สร้างสรรค์กลไกการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

1.2 ออกกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น ๆ ที่จำเป็น

1.3 เร่งรัดให้เกิดการปฏิรูปการบริหารภาครัฐ และการปฏิรูปการศึกษา อย่างเป็นรูปธรรม

1.4 เร่งแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในภาครัฐ และภาคธุรกิจ เอกชน

จะเห็นได้ว่า หลักของธรรมาภิบาล มุ่งเน้นให้ทราบถึงปัจจุบันที่มีการทำงานที่มุ่ง ผลสัมฤทธิ์ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล แล้วก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อความต้องการของประชาชนสูงสุด และเป็นการเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการบ้านเมือง ซึ่งการที่จะทำให้หลักธรรมาภิบาล หรือหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองเกิดผลสำเร็จ ได้นั้น ผู้บริหารหรือผู้นำมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะนำมายึดปฏิบัติ เพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่ ประชาชน และเพื่อให้ประชาชนเกิดความเข้าใจถึงหลักธรรมาภิบาลมากขึ้น ต้องเร่งดำเนินการให้ การศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ประชาชน

2.1.3 การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance)

ปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ทั้งองค์การภาครัฐและ ภาคเอกชนได้ให้ความสำคัญ และนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้กับการบริหารองค์การธรรมาภิบาล เกี่ยวข้องกับการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพสู่ประชาชน โดยมุ่งให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงาน การลดการควบคุมให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมายสถาบันที่ทำหน้าที่บริหารงาน ภาครัฐ นอกจากจะต้องกำหนดบทบาทของตนอย่างชัดเจนแล้ว มีความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบต่อ แนวทางการใช้อำนาจในการดำเนินงานส่วนในองค์การภาคเอกชนหันมาให้ความสนใจในเรื่องของ บรรษัทภิบาล (Corporate Good Governance) วิธีการ และเป้าหมายของการปฏิรูประบบการบริหาร ของส่วนราชการ จะใช้ธรรมาภิบาลเป็นเสมือนเครื่องมือในการพัฒนาขีดความสามารถ โดยมีการ ส่งเสริมบทบาทให้เกิดการทำงานที่ปราศจากการคอร์รัปชัน หรือการไม่นำผลประโยชน์ของสาธารณะ มาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว มีการใช้หลักนิติธรรมในการดำเนินงาน หรือสร้างกรอบในการดำเนินงาน

เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับหลักนิติธรรม ลดกฎระเบียบที่มากจนเกินไป ที่เป็นต้นเหตุของการทำงานที่ล่าช้า มีการจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายการดำเนินงานให้ชัดเจน เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม มีกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใส

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างธรรมาภิบาล

การส่งเสริมให้เกิดการสร้างธรรมาภิบาลนั้น มาจากความร่วมมือของทั้งสถาบันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคมบทบาทของรัฐที่สำคัญ คือ รัฐเป็นผู้มีบทบาทในการวางรากฐาน และรักษากฎระเบียบต่าง ๆ การสร้างธรรมาภิบาลของรัฐนั้น จำเป็นต้องอาศัยระบบการจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ มีภาระรับผิดชอบภายใต้กฎหมาย และนโยบายที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องมีการปฏิรูประบบราชการเพื่อปรับปรุงระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบภายใต้กรอบของกฎหมาย ซึ่งจุดมุ่งหมายในการสร้างธรรมาภิบาลของภาครัฐนั้น จะต้องพยายามปฏิรูปการบริหารจัดการให้ถูกต้องตามหลักเหตุผล และหน้าที่ มีระบบความรับผิดชอบต่อการเงินที่มีประสิทธิภาพมาใช้ และให้มีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ยกเว้นความชำนาญของภาครัฐให้มีความทันสมัย เป็นต้นส่วนบทบาทขององค์กรภาคเอกชน และบทบาทของประชาสังคมที่มีต่อการสร้างธรรมาภิบาล คือ การรวมตัวกันของสาธารณชนในการต่อต้านการทุจริตและการประพฤติมิชอบ โดยรัฐควรมีการหามาตรการที่จะกระตุ้นให้เกิดการตระหนักถึงการทำผิดจรรยาบรรณ

2.1.5 หลักการพื้นฐานของการสร้างธรรมาภิบาล

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ระบุว่า ธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบ 10 ประการ คือ

2.1.5.1 หลักประสิทธิผล (Effectiveness) การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติราชการที่ได้รับงบประมาณ

2.1.5.2 หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) มีวิธีการบริหารจัดการที่ส่งผลให้องค์กรประหยัดต้นทุน ประหยัดแรงงาน

2.1.5.3 หลักการตอบสนอง (Responsiveness) สามารถให้บริการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ความไว้วางใจต่อผู้รับบริการ

2.1.5.4 หลักการรับผิดชอบ (Accountability) มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ และผลงาน ต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.1.5.5 หลักความโปร่งใส (Transparency) มีกระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา สามารถชี้แจงได้ เมื่อมีข้อสงสัย

2.1.5.6 หลักการมีส่วนร่วม (Participation) กระบวนการที่ประชาคมในองค์กรประชาชน และผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มมีโอกาส

2.1.5.7 หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) มีการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจภารกิจให้แก่หน่วยงานย่อยในสังกัด

2.1.5.8 หลักนิติธรรม (Rule of Law) สามารถใช้อำนาจของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม กฎระเบียบ

2.1.5.9 ความเสมอภาค (Equity) สามารถปฏิบัติและให้บริการได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่แบ่งเพศ ชนชั้น

2.1.5.10 หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) มีกระบวนการ ข้อตกลงทั่วไป ภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการ

2.1.6 การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร

การบริหารงานในรูปแบบของธรรมาภิบาลนั้น จะเน้นที่การเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มั่นคง ไม่ล้มละลาย ไม่เสี่ยงต่อความเสียหาย พนักงานมีความมั่นใจในองค์กรว่าสามารถปฏิบัติงานในองค์กร ได้ในระยะยาว การนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารนั้น เพื่อให้องค์กรมีความน่าเชื่อถือ และได้รับการยอมรับจากสังคมปัจจุบันการบริหารงานในภาครัฐได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก ในเรื่องของความโปร่งใสในการดำเนินงาน การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในหน่วยงานของรัฐก็เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการทุจริต คอร์รัปชันของหน่วยงานภาครัฐ จะลดลง ซึ่งสิ่งที่จำเป็นในการบริหารงานของหน่วยงานในภาครัฐ ได้แก่

2.1.6.1 ความรับผิดชอบตรวจสอบได้ ความรับผิดชอบ คือ บุคคล องค์กร และผู้ที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจ ซึ่งหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐ ต้องมีภาระความรับผิดชอบต่อสาธารณะเกี่ยวกับการกระทำ กิจกรรม หรือการตัดสินใจใด ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะความรับผิดชอบต่อที่กล่าวมา หมายถึง การเปิดเผยข้อมูล การมีความยุติธรรม ปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเสมอภาค และตรวจสอบได้ โปร่งใส และดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมาย

2.1.6.2 ความโปร่งใส หมายถึง การตัดสินใจและการดำเนินการต่าง ๆ อยู่บนกฎระเบียบ ชัดเจน การดำเนินงานของรัฐบาลในด้านนโยบายต่าง ๆ นั้น สาธารณะชนสามารถรับทราบ และมีความมั่นใจได้ว่า การดำเนินงานของรัฐนั้นมาจากความตั้งใจในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของนโยบาย

2.1.6.3 การปราบปรามทุจริต และการประพฤติมิชอบ การที่องค์กรภาครัฐใช้อำนาจหน้าที่ หรือการแสวงหาผลประโยชน์ในทางส่วนตัว ถือเป็นทุจริต และการประพฤติมิชอบทั้งต่อองค์กรภาครัฐเอง และองค์กรในภาคเอกชน การปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน และการทำ

ให้เกิดความโปร่งใส รวมไปถึงการปฏิรูประบบราชการจะเป็นเครื่องมือในการปราบปรามการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล

2.1.6.4 การสร้างการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้กับประชาชน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจดำเนินนโยบาย มีส่วนร่วมในการควบคุมการปฏิบัติงานของสถาบันการมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดกระบวนการตรวจสอบ และเรียกร้องในกรณีที่เกิดความสงสัยในกระบวนการทำดำเนินงานของรัฐได้เป็นอย่างดี

2.1.6.5 การมีกฎหมายที่เข้มแข็ง ธรรมาภิบาลมีพื้นฐานการดำเนินการอยู่บนกรอบของกฎหมาย โดยไม่เลือกปฏิบัติมีการให้ความเสมอภาคเท่าเทียม และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย มีกฎหมายที่เข้มแข็ง ระบุการลงโทษที่ชัดเจน และมีผลบังคับใช้ได้จะเป็นสิ่งที่จะช่วยพัฒนาระบบการปกครองเพื่อป้องกันการละเมิด หรือฝ่าฝืน การมีระบบกฎหมายที่ดีจะส่งเสริมการปกครองตามหลักนิติธรรม

2.1.6.6 การตอบสนองที่ทันการให้การตอบสนองที่ทันการต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในเวลาที่ทันการ

2.1.6.7 ความเห็นชอบร่วมกัน สังคมที่ประกอบด้วยบุคคลที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ธรรมาภิบาล จะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานความต้องการที่แตกต่างให้บนพื้นฐานของประโยชน์ส่วนรวม และขององค์การเป็นหลัก

2.1.6.8 ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในหลักธรรมาภิบาลนั้นต้องการให้มีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และคุ้มค่า

2.1.6.9 ความเสมอภาค และความเกี่ยวข้อง หลักธรรมาภิบาลจะเน้นให้บุคลากรทุกคนในองค์กรรู้สึกมีส่วนร่วม หรือรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับองค์กร บุคคลสามารถมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกิจกรรมหลักที่จะช่วยสร้างความเติบโตให้กับหน่วยงาน

สรุปการใช้หลักธรรมาภิบาลทำให้องค์กรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานได้อีกทั้งยังเป็นกลไกในการควบคุมติดตาม และตรวจสอบ โดยมีประชาชน หรือองค์กรภายนอกมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่การบริหารองค์กร เพราะการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในองค์กรเป็นการสร้างสำนึกที่ดีในการบริหารงาน และการทำงานในองค์กร และจัดระบบที่สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามสำนึกที่ดี ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สิ้นเปลือง การติดตามการทุจริต ความโปร่งใส โดยคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบ เนื่องจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐนั้น จะเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง

2.1.7 ธรรมเนียมปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อน และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง สิ่งที่ทำทาบ อบต. อยู่ในขณะนี้ คือ การปรับกลยุทธ์ ทัศนคติ วิธีคิด วิธีการทำงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ไปสู่การเป็น “ราชการยุคใหม่” มุ่งปฏิบัติเพื่อเป้าหมาย คือ การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า และให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสำหรับธรรมเนียมปฏิบัติ นั้น ได้กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ดังนี้

2.1.7.1 หลักนิติธรรม เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับการตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของชุมชน และชุมชนยินยอมปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งการปฏิบัติของ อบต. สามารถดำเนินการให้สอดคล้องได้ โดยการออกข้อบัญญัติตำบลของ อบต. ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ และต้องมุ่งให้เกิดความเป็นธรรม และเพื่อรักษาผลประโยชน์ของ ประชาชนเป็นหลัก และเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน ควรเปิดเวทีให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง อบต. ต้องเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติตำบล และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงด้วยการปิดประกาศ ณ ที่ทำการ อบต. ชุมชนทุกหมู่บ้าน หรือการประชาสัมพันธ์ด้วยรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการบังคับใช้ข้อบัญญัติตำบล รวมทั้งกฎหมายระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ต้องปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับให้ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ และต้องบังคับใช้อย่างเสมอภาค ไม่มีการเลือกปฏิบัติกับบุคคลใดหรือกลุ่มใดเป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเสมอภาค ได้แก่ การจัดเก็บภาษีต้องจัดเก็บอย่างทั่วถึงเท่าเทียม และถูกต้อง โดยไม่กั้นแก่ง หรือลดหย่อนแก่ผู้ใดเป็นการเฉพาะ

2.1.7.2 หลักคุณธรรมเป็นการปฏิบัติที่ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม เป็นแบบอย่างแก่ประชาชน เพื่อเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตจริงใจ มีระเบียบ วินัย มาทำงานตรงต่อเวลาให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาค ถูกต้อง สมาชิกสภา อบต. ต้องตระหนักในหน้าที่ของตนในฐานะเป็นผู้แทนของประชาชนต้องมุ่งเน้นรักษาผลประโยชน์ส่วนตน มาประชุมอย่างสม่ำเสมอพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ในสภาอย่างมีเหตุผลตรงไปตรงมา ยึดหลักผลประโยชน์ต่อส่วนรวมและถูกต้องตามกฎหมายผู้บริหาร ต้องมีคุณธรรมสูงเนื่องจากเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงาน ในขณะที่เดียวกัน ก็เป็นผู้ที่มีอำนาจในการอนุมัติการเบิกจ่ายงบประมาณต่าง ๆ จะต้องยึดหลักความถูกต้องเป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้ จัดสรรงบประมาณให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกชุมชน

2.1.7.3 หลักความโปร่งใส โดยเน้นการปรับกลไก และวิธีการทำงานให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบได้โดยองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องถือปฏิบัติในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ให้ประชาชนทราบ โดยเอกสารที่ต้องปิดประกาศให้ประชาชนทราบ ได้แก่

- 1) ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
- 2) มติการประชุมของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีผลกระทบต่อผลได้ผลเสียของประชาชน
- 3) มติของสภาที่ผ่านการรับรองแล้ว โดยเฉพาะมติที่กระทบต่อสิทธิหน้าที่ รวมทั้งผลได้ผลเสียแก่ประชาชน รวมทั้งมติอื่น ๆ ที่ประชาชนควรทราบ
- 4) วาระการประชุมของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องปิดประกาศให้ประชาชนทราบล่วงหน้า เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภา ซึ่งสภาต้องอำนวยความสะดวกตามสมควร
- 5) ข้อบัญญัติตำบล กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งของ องค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งข่าวสารราชการที่ประชาชนควรรู้ และประชาชนต้องปฏิบัติ
- 6) ขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งเงื่อนไขการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ การชำระภาษีต่าง ๆ การขออนุญาตก่อสร้างอาคาร เป็นต้น ให้ประชาชนรู้ว่า มีขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไรต้องใช้เอกสารประกอบอะไร และต้องใช้เวลานาน
- 7) ผลการดำเนินงานตามแผนงาน / โครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 8) เอกสารการจัดซื้อ - จัดจ้าง โดยเฉพาะการสอบราคา หรือประกวดราคา
- 9) ข้อมูลด้านการเงิน - การคลัง
- 10) ข้อมูลอื่น ๆ ที่ อดบ.เห็นว่าควรเปิดเผยและเป็นประโยชน์แก่ประชาชน

2.1.7.4 หลักการมีส่วนร่วม ถือเป็นหลักที่มีความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้บริหาร และมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ตั้งแต่การรับรู้ข่าวสาร แสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจทำอะไร อย่างเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล การตรวจสอบ การประเมินผลงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนมีสิทธิ มีอำนาจในการถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่ประชาชนเห็นว่าปฏิบัติงานเสียหาย ล้มเหลว มีพฤติกรรมเสื่อมเสีย นอกจากนั้นกฎหมายยังได้กำหนดให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม ได้แก่ รัฐธรรมนูญมาตรา 76 กำหนดให้้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมให้ประชาชน

มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในมาตรา 16 (16) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอย่างน้อย ได้แก่

1) จัดทำแผนพัฒนาทั้งแผนพัฒนา 5 ปี และแผนพัฒนาประจำปี โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดและกำหนดการจัดทำแผนพัฒนาโดยร่วมเสนอปัญหาความต้องการ และร่วมเสนอโครงการ / กิจกรรมเพื่อการพัฒนาในรูปแบบกระบวนการประชาคม มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อแผนพัฒนาในภาพรวม ร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาของ อบต.ว่าจะเดินทางไปทางใด ควรทำอะไรก่อน - หลัง

2) มีส่วนร่วมในการจัดซื้อ - จัดจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งผู้แทนชุมชนร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อ - จัดจ้าง เพื่อให้เกิดความถูกต้อง โปร่งใส และเป็นธรรม

3) ประชาชนมีสิทธิเข้าร่วมประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยองค์การบริหารส่วนตำบลต้องแจ้งวาระการประชุมให้ประชาชนทราบทุกครั้ง และอำนวยความสะดวกให้ประชาชนที่เข้าร่วมสังเกตการณ์ประชุมสภา

4) ประชาชนมีสิทธิในการเสนอข้อบัญญัติ เพื่อให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาออกข้อบัญญัติตำบลตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2542

5) ประชาชนมีสิทธิถอดถอนผู้บริหารและสมาชิกสภา อบต. ที่มีความประพฤติเสื่อมเสียได้ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนน เพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2542

2.1.7.5 หลักความรับผิดชอบ อบต. ต้องตระหนักในหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อประชาชน มีความใส่ใจต่อปัญหาของชุมชน และมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้บรรลุผลโดยไม่เลือกปฏิบัติ และมีความกล้าหาญที่จะยอมรับผลการกระทำ นอกจากนี้ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์และแจ้งความเดือดร้อนได้สะดวกมีความจริงใจในการนำโครงการ / กิจกรรมที่เสนอโดยประชาชน - ประชาคม นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วน นำเอาโครงการ / กิจกรรมที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาไปจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามที่สัญญาไว้กับประชาชนหากทำไม่ได้ก็ต้องแจ้งให้ทราบ

2.1.7.6 หลักความคุ้มค่าเป็นการเน้นประสิทธิภาพในการบริหารงาน โดยใช้ทรัพยากร /งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน รวมทั้งการรักษาทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น ให้สมบูรณ์ และยั่งยืน โดยมีหลักการดำเนินการ ดังนี้

1) การดำเนินแผนงาน / โครงการ ต้องจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วน ควรทำอะไรมาก่อนหลัง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

2) ในการจัดซื้อ - จัดจ้าง ต้องมุ่งให้เกิดการประหยัด หากสามารถต่อรองราคา ที่ต่ำกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ได้ จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีงบประมาณเหลือไปดำเนินการ ในโครงการอื่นเพิ่มขึ้น และทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์มากขึ้น

3) รมรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่ใช้จ่ายทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด รวมทั้ง จัดกิจกรรมบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ใช้ได้ยาวนาน

4) จัดตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณไม่ให้รั่วไหล สูญเปล่า โดยอาศัยอำนาจข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 ข้อ 89 และ 90 เพื่อทำหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของฝ่ายบริหาร

5) การบริหารจัดการครุภัณฑ์ต่าง ๆ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดทำระเบียบคุมให้ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน และควบคุมการใช้ให้เป็นประโยชน์เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และประโยชน์ต่อส่วนรวม

6) ควรคำนึงถึงความควรหรือไม่ควรที่จะกระทำ เช่น บางแห่งยังไม่มีความพร้อมในการจัดเก็บขยะไม่มีรถ และพนักงาน แต่กลับใช้งบประมาณซื้อถังขยะให้ประชาชนเพื่อรองรับขยะโดยไม่มีผู้จัดเก็บ การใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่าก็ไม่ควรกระทำ

2.1.7.7 หลักธรรมาภิบาลสากล (United Nations Development Programmed, 1997) ได้กำหนดคุณลักษณะของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือธรรมาภิบาลซึ่งได้นำเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์เข้ามารวม 9 ประการ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วม (Participation) ชาย และหญิง ทุกคนควรมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจทั้งโดยทางตรง หรือผ่านทางสถาบันตัวแทนอันชอบธรรมของตน ทั้งนี้การมีส่วนร่วมที่เปิดกว้างนั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีเสรีภาพในการรวมกลุ่ม และการแสดงความคิดเห็น รวมถึง การสามารถเข้ามีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลในเชิงสร้างสรรค์

2) นิติธรรม (Rule of Law) กรอบตัวบทกฎหมายต้องมีความเป็นธรรม และ ไม่มีการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน

3) ความโปร่งใส (Transparency) ต้องอยู่บนพื้นฐานของการไหลเวียนอย่างเสรีของข้อมูลข่าวสาร บุคคลที่มีความสนใจเกี่ยวข้องจะต้องสามารถเข้าถึงสถาบัน กระบวนการ และ

ข้อมูลข่าวสารได้โดยตรง ทั้งนี้การได้รับข้อมูลข่าวสารดังกล่าวนี้ ต้องมีความเพียงพอต่อการทำความเข้าใจ และการติดตามประเมินสถานการณ์

4) การตอบสนอง (Responsiveness) สถาบัน และกระบวนการดำเนินงาน ต้องพยายามดูแลเอาใจใส่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

5) การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus - Oriented) มีการประสานความแตกต่างในผลประโยชน์ของฝ่ายต่าง ๆ เพื่อหาข้อยุติร่วมกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นโยบาย และกระบวนการขั้นตอนใด ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

6) ความเสมอภาค / ความเที่ยงธรรม (Equity) ชาย และหญิง ทุกคนต้องมีโอกาสในการปรับปรุงสถานะ หรือรักษาระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตน

7) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) สถาบัน และกระบวนการต้องสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ตรงต่อความต้องการ และขณะเดียวกันก็ต้องใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8) ภาระรับผิดชอบ (Accountability) ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ไม่ว่าจะอยู่ในภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรภาคประชาสังคมก็ตาม ต้องมีภาระรับผิดชอบต่อสาธารณชนทั่วไป และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถาบันของตน

9) วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Vision) ผู้นำ และบรรดาสาธารณชน ต้องมีมุมมองที่เปิดกว้างและเล็งการณ์ไกลเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองและการพัฒนามนุษย์ (สังคม) รวมถึงมีจิตสำนึกว่าอะไรคือความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาดังกล่าว ตลอดจนมีความเข้าใจในความสลับซับซ้อนของบริบททางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ในแต่ละประเด็นนั้น

สรุปได้ว่า การบริหารงานของภาครัฐในทุกๆด้านโดยชอบธรรม และมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมจากทุกส่วนของสังคม ไม่ว่าจะเป็ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน อย่างจริงจัง และต่อเนื่องเพื่อให้ประเทศมีพื้นฐานประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง มีความชอบธรรมด้านกฎหมาย มีเสถียรภาพ มีโครงสร้างการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้เป็หลักพื้นฐานที่สามารถนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติได้จริง มีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

2.2.1 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

Robson (1953, p. 574) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่นหมายถึง การปกครองส่วนหนึ่งของประเทศ ซึ่งมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร อำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ จะต้องไม่มากจนมีผลกระทบต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐ เพราะองค์กรปกครองท้องถิ่นมิใช่ชุมชนที่มีอำนาจอธิปไตย องค์กรปกครองท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมาย และมีองค์การที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่นนั่นเอง

Clark (1957, pp. 87 - 89) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึงหน่วยการปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใด โดยเฉพาะและหน่วยการปกครองดังกล่าวนี้จัดตั้ง และจะอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

Holloway (1959, pp. 101 - 103) นิยามว่า การปกครองตนเองของท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีอำนาจในการปกครองตนเอง มีการบริหารงานคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่มีสมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

Wit (1967, pp. 101 - 103) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

Mongtagu (1984, p. 574) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครอง ซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ เพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่นมีอำนาจอิสระ พร้อมความรับผิดชอบซึ่งคนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง หรือภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังคงอยู่ภายใต้บังคับบัญชาว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

จากนิยามข้างต้น สามารถประมวลได้เป็นหลักการปกครองท้องถิ่นในสาระสำคัญ ดังนี้

1. การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้าน ความเจริญ จำนวนประชากร หรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทยจัดเป็น กรุงเทพมหานคร, เทศบาล, สุขาภิบาล, องค์การบริหารส่วนจังหวัด, องค์การบริหารส่วนตำบล และ เมืองพัทยา ตามเหตุผลดังกล่าว

2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอสมควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจ มากเกินไปไม่มีขอบเขตหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ก็จะกลายสภาพเป็นรัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสีย ต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไป ตามลักษณะความเจริญ และความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณา การกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการ ปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับ ต่าง ๆ ขององค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่ และเพื่อใช้บังคับประชาชน ในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับสุขาภิบาล เป็นต้น

3.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนด งบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

4. มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหาร และการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของ ท้องถิ่นจัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่น แบบเทศบาล จะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหารและสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือในแบบ มหานคร คือ กรุงเทพมหานคร จะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหาร สภากรุงเทพมหานคร จะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวความคิดที่ว่า ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น ที่จะรู้ปัญหา และวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครอง ท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชน และอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนั้นยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่น เข้าใจในระบบ และกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงด้วย

โดยสรุปสาระสำคัญของการปกครองท้องถิ่น คือ

1. อาจมีรูปแบบหน่วยการปกครองท้องถิ่นหลายรูปแบบ ตามความแตกต่างของความเจริญ ประชากร หรือขนาดพื้นที่
2. ต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม
3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการปกครองตนเอง โดยสิทธินี้แบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ
 - 3.1 สิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 3.2 สิทธิในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่
4. มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและปกครองตนเอง คือ มีองค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ

2.2.2 ลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบประกอบไปด้วยกลุ่มบุคคล 3 กลุ่มหลัก ที่ทำหน้าที่ตามภารกิจหรือขอบเขตอำนาจของตนที่ถูกระบุไว้เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ (บุญอริ ยีหมะ, 2550, น. 18 - 19)

2.2.2.1 ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ กลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบัญญัติและแก้ไขกฎหมายของท้องถิ่น นอกจากนั้นยังทำหน้าที่ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบ หรืออนุมัติงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเสนอโดยฝ่ายบริหารก่อนที่ฝ่ายบริหารจะสามารถนำงบประมาณไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ตลอดจนควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหาร เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางไว้และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ฝ่ายนิติบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยทั่วไป คือ สภาท้องถิ่น ซึ่งสมาชิกสภาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง หรือทางอ้อม มีสถานะเป็นข้าราชการการเมือง มีวาระในการดำรงตำแหน่ง ซึ่งอาจจะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศขึ้นอยู่กับกฎหมายที่กำหนดไว้ เช่น ไทย อังกฤษ สมาชิกสภาท้องถิ่นมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี แตกต่างจากฝรั่งเศสที่สมาชิกสภาท้องถิ่นมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 6 ปี แต่หากสมาชิกสภาท้องถิ่นปฏิบัติงานผิดพลาด ต่อหน้าที่หรือทุจริตประพฤติมิชอบ สร้างความไม่พอใจแก่ประชาชนในท้องถิ่นที่อาจจะถูกดำเนินการถอดถอนออกจากตำแหน่งก่อนครบวาระได้

2.2.2.2 ฝ่ายบริหาร คือ บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่ในการบริหารงานของท้องถิ่น ในรูปของการกำหนดนโยบาย การกำหนดแผนงาน การคิดค้น โครงการ การจัดทำงบประมาณ

ตลอดจนควบคุมดูแลฝ่ายปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ประจำหรือข้าราชการท้องถิ่นให้ปฏิบัติงานเป็นไปตามนโยบาย แผนงาน หรือโครงการที่ฝ่ายบริหารคิดค้นและนำเสนอให้กับประชาชนได้รับทราบมาแล้ว โดยเฉพาะหาเสียงเลือกตั้งให้ภารกิจต่าง ๆ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางเอาไว้เพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นเป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบุคคล หรือผู้บริหาร เช่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี คณะบุคคล หรือคณะผู้บริหาร เช่น คณะเทศมนตรี ถือเป็นข้าราชการการเมืองเช่นเดียวกับสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือฝ่ายนิติบัญญัติ และมีวาระในการดำรงตำแหน่ง โดยอาจมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนหรือเลือกตั้งโดยทางอ้อม ขึ้นอยู่กับกฎหมายที่ระบุไว้ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ

2.2.2.3 ฝ่ายปฏิบัติงาน คือ กลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็นงานประจำในแต่ละวันมีหน้าที่ปฏิบัติงานตามนโยบาย แผนงาน โครงการต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากฝ่ายบริหารในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา กลุ่มบุคคลฝ่ายปฏิบัติงานถือเป็นข้าราชการประจำของท้องถิ่น มาจากการสอบคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมสอดคล้องกับตำแหน่งหน้าที่ ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งเหมือนกับ 2 ฝ่ายแรก ที่สำคัญ ก็คือฝ่ายปฏิบัติงานควรเป็นคนที่อยู่ในท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการ หรือแนวคิดว่าการปกครองท้องถิ่นว่า “คนในท้องถิ่นย่อมเข้าใจท้องถิ่นดีกว่าคนภายนอก”

โกวิท พวงงาม (2550, น. 13) สรุปว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การที่องค์กรหนึ่งมีพื้นที่อาณาเขตของตนเองมีประชากร และมีรายได้ตามที่หลักเกณฑ์กำหนด โดยมีอำนาจและมีอิสระในการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน ซึ่งประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวจะมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเอง อาทิ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในชุมชน หรือการมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเอง โดยผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง เช่น การมีสภาท้องถิ่น เป็นต้น

ธีรวุฒิ โสภิญญกุล (2550, น. 21) กล่าวไว้ว่า การปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการปกครองประเทศหลายประการ กล่าวคือ

1. การปกครองท้องถิ่นจะมีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง หรือรัฐบาลส่วนกลาง เพราะการปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์กรกระจายไปทั่วพื้นที่ของประเทศ มีความใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นจึงสามารถทำหน้าที่แทนรัฐบาลกลางได้ดี
2. การปกครองท้องถิ่นช่วยตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ดีกว่ารัฐบาลกลาง

3. การปกครองท้องถิ่นช่วยให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ทำให้ประชาชนได้ฝึกฝนเรียนรู้ สร้างจิตสำนึกรวมทั้งวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมในระบอบการปกครอง การปกครองท้องถิ่นจึงเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

4. การปกครองท้องถิ่นช่วยเป็นแหล่งฝึก และสร้างผู้นำทางการเมือง การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้นักการเมืองได้ฝึกทักษะในการบริหาร และการดำเนินกิจกรรมของท้องถิ่นก่อนจะไปทำหน้าที่ในระดับชาติ ดังจะเห็นได้จากกรณีที่นักการเมืองท้องถิ่นจำนวนมากพัฒนาตนเองไปเป็นนักการเมืองระดับชาติ

5. การปกครองท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาท้องถิ่นชนบทเพื่อการพึ่งพาตนเองแทนที่จะคอยพึ่งพิงการช่วยเหลือจากส่วนกลาง

Daniel Wit (n.d., อ้างถึงใน โกวิทช์ พวงงาม, 2550) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเป็นบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น ตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารการปกครองท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีองค์ประกอบของตนเองอันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กร อันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

Holloway (n.d., อ้างถึงใน โกวิทช์ พวงงาม, 2550) นิยามว่า การปกครอง ท้องถิ่น หมายถึง องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจาก ประชากร

Montagu (n.d., อ้างถึงใน โกวิทช์ พวงงาม, 2550) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครอง ซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระเพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดย ปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง หรือส่วนภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการ ปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด การปกครองท้องถิ่นจะสำเร็จผลไม่ได้ หากไม่ได้รับการร่วมมือจากประชาชน การปลูกฝังให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง และสร้างให้เกิดการเรียนรู้

สรุปได้ การปกครองท้องถิ่น เป็นการบริหารงบประมาณทรัพย์สินและเจ้าหน้าที่เป็นของตนเอง มีอำนาจหน้าที่ตามที่มิถุหมายบัญญัติไว้เป็นกาลเฉพาะ ผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน

เพื่อให้สามารถดำเนินงานในขอบเขตหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายมีประสิทธิภาพ มีอำนาจในการจัดการรายได้และใช้จ่ายรายได้อย่างอิสระตามสมควร จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลจากรัฐบาล

2.2.3 โครงสร้างหลักขององค์การการปกครองท้องถิ่น

โครงสร้างหลัก และความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างหลักในองค์การการปกครองท้องถิ่น จำเป็นต้องพิจารณารูปแบบโครงสร้างขององค์การการปกครองท้องถิ่นในระบบสากลประกอบด้วย ทั้งนี้ เมื่อพิจารณารูปแบบที่ใช้ในสหราชอาณาจักร สาธารณรัฐฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกาแล้ว สรุปได้ดังนี้ (รศคณธ์ รัตนเสริมพงศ์, 2540, น. 121 - 124)

1. สหราชอาณาจักรอังกฤษ เป็นประเทศที่ใช้ระบบรัฐสภาในระดับชาติ ทั้งนี้เป็นที่กล่าวกันทั่วไปว่า รัฐสภาของอังกฤษเป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุด ส่วนในระดับท้องถิ่น โครงสร้างขององค์การปกครองท้องถิ่นทุกรูปแบบ ทุกระดับ มีลักษณะเหมือนกัน คือมีสภาท้องถิ่น หรือ (Council) ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน เป็นองค์กรหลักเพียงองค์กรเดียว เป็นผู้ใช้อำนาจทั้งนิติบัญญัติและบริหาร จะเห็นได้ว่า ในการปกครองแบบอังกฤษจะเน้นในเรื่องอำนาจของสภา ทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น

2. สาธารณรัฐฝรั่งเศส องค์กรปกครองท้องถิ่นทั้ง 3 ระดับ ในประเทศฝรั่งเศส มีโครงสร้างหลักแบบเดียวกันทั้งหมด คือ มีสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และมีฝ่ายบริหารมาจากมติของสภาท้องถิ่น ลักษณะพิเศษในโครงสร้างหลักขององค์การปกครองท้องถิ่นฝรั่งเศส คือ แม้ว่าจะมีการแบ่งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร แต่ทั้งสองฝ่ายมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดมาก เพราะนอกจากจะกำหนดให้ฝ่ายบริหารมาจากมติบัญญัติแล้ว ยังกำหนดให้หัวหน้าฝ่ายนิติบัญญัติหรือประธานสภาท้องถิ่นในทุกระดับทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารในขณะเดียวกันด้วย ดังนั้น แม้ องค์กรปกครองท้องถิ่นจะแยกโครงสร้างหลักออกเป็น 2 องค์กร แต่หัวหน้าของทั้ง 2 องค์กร ก็คือคนเดียวกัน

3. สหรัฐอเมริกาเป็นรัฐรวม (United States) การปกครองระดับรองลงมาจากระดับชาติ ก็คือ ระดับมลรัฐ รองลงมาจากระดับมลรัฐ จึงเป็นระดับท้องถิ่น การกำหนดโครงสร้างขององค์การปกครองท้องถิ่นในสหรัฐอเมริกาจึงขึ้นอยู่กับมลรัฐ ทำให้ข้อกำหนดเกี่ยวกับโครงสร้างของแต่ละมลรัฐ แต่เมื่อมองในภาพรวมพอสรุปได้ว่า องค์การปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะใช้โครงสร้างแบบแยกฝ่ายนิติและฝ่ายบริหารออกจากกัน โดยให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจมาก ขนาดกลางยังนิยมใช้แบบสภา - ผู้จัดการ ซึ่งสภาท้องถิ่นจะเป็นผู้จ้างผู้จัดการมาดำเนินการบริหาร ส่วนองค์กรขนาดเล็กจะมีลักษณะคละกันไปได้แก่ ระบบนายกเทศมนตรี - สภา ซึ่งถ้าเป็นนายกองค์เทศมนตรีมีอำนาจมาก ก็จะมีโครงสร้างที่แยกฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหารออกจากกันชัดเจน แต่ถ้าเป็นแบบนายกเทศมนตรีอำนาจน้อย ก็จะคล้ายกับแบบอังกฤษ คือ สภาท้องถิ่นมีอำนาจนิติบัญญัติ และบริหาร ระบบคณะกรรมการ

บริหาร ซึ่งกรมการใช้อำนาจนิติบัญญัติและบริหารร่วมกัน และระบบสภาผู้จัดการโดยส่วนใหญ่แล้ว องค์การปกครองท้องถิ่นมักจะจัดองค์กรง่าย ๆ ใกล้ชิดกับประชาชนและมีโครงสร้างค่อนข้างกระชับ ตามขนาดของประชาคม

ในส่วนขององค์กรปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย พอสรุปรูปแบบโครงสร้างหลักและความสัมพันธ์ ด้านโครงสร้างหลักขององค์กร ได้ดังนี้

1. องค์กรบริหารส่วนจังหวัด โครงสร้างหลักขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย สภาจังหวัด โดยสภาจังหวัดมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติและคณะผู้บริหาร ประกอบด้วย นายองค์กรบริหารส่วนจังหวัด และรองนายองค์กรบริหารส่วนจังหวัด อีก 2 คน ซึ่งนายกมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน

2. เทศบาล เทศบาลมีโครงสร้างเลียนแบบโครงสร้างในระดับชาติ คือ มีสภาเทศบาล มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติมีคณะเทศมนตรีทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร โดยคณะเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร

3. สุขาภิบาล สุขาภิบาลมีองค์กรหลักองค์กรเดียว คือ คณะกรรมการสุขาภิบาล ทำหน้าที่ทั้งนิติบัญญัติ และบริหาร ซึ่งปัจจุบัน ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลแล้ว

4. กรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย สภากรุงเทพมหานครทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร ทั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต่างมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน เช่นเดียวกันกับระบบนายกเทศมนตรีมีอำนาจมาก ที่ใช้ในสหรัฐอเมริกา

5. เมืองพัทยา ประกอบด้วย สมาชิกจำนวนยี่สิบสี่คน ซึ่งเลือกตั้งโดยราษฎรผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเมืองพัทยาและมีปลัดเมืองพัทยาทำหน้าที่เลขานุการสภาเมืองพัทยา

ให้เมืองพัทยานิยามกเมืองพัทยานคนหนึ่ง ซึ่งเลือกตั้งโดยราษฎรผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเมืองพัทยา ทำหน้าที่บริหาร นายกเมืองพัทยาอาจแต่งตั้งรองนายกเมืองพัทยาจำนวนไม่เกินสี่คน ซึ่งมีใช้สมาชิกเมืองพัทยา

เมื่อเปรียบเทียบ โครงสร้างหลักขององค์กรบริหารส่วนตำบลกับองค์กรปกครองท้องถิ่น ในประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา จะพบว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลมีโครงสร้างหลักแตกต่างจากองค์กรปกครองท้องถิ่นของอังกฤษ ซึ่งมีสภาท้องถิ่นเป็นองค์กรหลักองค์กรเดียว ไม่มีการแยกโครงสร้างนิติบัญญัติและบริหาร แต่จะใกล้เคียงกับรูปแบบของฝรั่งเศส ซึ่งแยกโครงสร้างนิติบัญญัติ และบริหาร แต่ในองค์กรปกครองท้องถิ่นของฝรั่งเศสยังคงความสัมพันธ์แน่นแฟ้นระหว่างองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหารเป็นบุคคลเดียวกัน ตรงกันข้ามกับองค์กรบริหาร

ส่วนตำบลของไทย ซึ่งห้ามบุคคลที่มีตำแหน่งประธาน รองประธาน และเลขานุการสภาท้องถิ่น ไม่ให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเด็ดขาด

ถ้าจะเปรียบเทียบกับการปกครองท้องถิ่นของสหรัฐอเมริกา ก็พบว่า องค์การที่ใช้รูปแบบนายกเทศมนตรี - สภา น่าจะมีโครงสร้างการจัดองค์กรใกล้เคียงกับองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่ารูปแบบอื่น แต่มีความแตกต่างในรายละเอียดสูงมาก กล่าวคือ ในแบบนายกเทศมนตรีมีอำนาจน้อย สภาท้องถิ่นจะเป็นผู้ใช้อำนาจทั้งนิติบัญญัติและบริหารซึ่งเท่ากับไม่ได้แยกองค์การใช้อำนาจนิติบัญญัติ - บริหาร ส่วนแบบนายกเทศมนตรีมีอำนาจมาก ซึ่งมีโครงสร้างหลักสอดคล้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล คือ แยกโครงสร้างนิติบัญญัติ - บริหาร เนื่องจากองค์การที่ใช้โครงสร้างในรูปแบบนี้ มักมีการเลือกตั้งฝ่ายบริหารโดยตรง ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีฝ่ายบริหารที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน โดยตรง

เมื่อเปรียบเทียบโครงสร้างหลักขององค์การบริหารส่วนตำบลกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ ในประเทศไทย จะพบว่า ส่วนใหญ่คล้ายคลึงกัน คือ แยกโครงสร้างนิติบัญญัติ - บริหาร และจะสังเกตได้ชัดว่า โครงสร้างหลักขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความคล้ายคลึงกับโครงสร้างของเทศบาลมากกว่าองค์การอื่น

โครงสร้างหลักเกณฑ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร

สรุป โครงสร้างขององค์การการปกครองส่วนท้องถิ่นมีรูปแบบแตกต่างกันตามลักษณะและแนวทางการปกครองของแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารงานที่แยกโครงสร้างการบริหารงานที่แยกแยะระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ โดยที่โครงสร้างของเทศบาลกับโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความใกล้เคียงกันมากที่สุด

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

2.3.1 ความหมายของความคิดเห็น

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความคิดเห็น ไว้หลากหลาย ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2532, น. 246) ได้บัญญัติคำว่า ความคิดเห็นตรงกับคำว่า (Opinion) ในภาษาอังกฤษ หมายถึง ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไป หรือเป็นทัศนะเกี่ยวกับเนื้อหา หรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง หรือเป็นคำแถลงที่ยอมรับนับถือว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มี ผู้นำมาขอปรึกษา คำว่า ความคิดเห็น มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า เจตคติ ซึ่งมีคำอธิบายไว้ว่าแนวโน้มที่บุคคลได้รับมาหรือเรียนรู้

มาและกลายเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยาสับสนุน หรือเป็นปฏิบัติต่อบางสิ่งบางอย่างหรือต่อบุคคลบางคน

ธรณิศวรร จิตขวัญ (2542, น. 43) ได้ให้ความหมาย ของความคิดเห็นหมายถึง ความเชื่อหรือการลงความเห็น ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง หรือข้อมูลที่ได้รับความทราบ

นพมาศ ธีรเวคิน (2549, น. 99) อธิบายว่าความคิดเห็นนั้นถูกจัดว่าเป็นส่วนที่มนุษย์ได้แสดงออกมาโดยการพูด หรือเขียนมนุษย์นั้นจะพูดจากใจจริง พูดตามสังคม หรือพูดเพื่อเอาใจผู้ฟังก็ตาม แต่เมื่อพูด หรือเขียนไปแล้วก็ทำให้เกิดผลได้คนส่วนใหญ่มักจะถือว่าสิ่งที่มนุษย์ได้แสดงออกมานั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความในใจด้วยเหตุจึงเป็นที่นิยมกันมากที่จะสำรวจความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งหรือเรียกกันว่าการสำรวจประชามติ (Polling) จึงอาจ กล่าวได้ว่าการหยั่งประชามติเป็นเครื่องมือสำคัญทางวิชาการและสำรวจการแสดงออกทางความคิดเห็น ในปัจจุบัน

Good (n.d., อ้างถึงใน สุขญา คุปติยานุวัฒน์, 2553, น. 41) กล่าวว่า ความคิดเห็นความเชื่อ ความคิด หรือการลงความเห็นเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าถูกต้องหรือไม่

Maier (n.d., อ้างถึงใน สุขญา คุปติยานุวัฒน์, 2553, น. 41) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของทัศนคติส่วนหนึ่ง และเป็นการแปลความหมายของข้อเท็จจริงอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งเป็นการแปลความหมายย่อมขึ้นอยู่กับอิทธิพลของทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น

Foster and Richard (1952, p. 119) ได้สรุปเกี่ยวกับความคิดเห็นว่า เกิดจากมูลเหตุ 2 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของบุคคล หมู่คณะ เรื่องราว หรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยความคิดเห็นจะเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการ ได้พบเห็นความคุ้นเคย ซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์ตรง และจากการได้ยินได้ฟังได้เห็นรูปถ่าย หรืออ่านจากหนังสือโดยไม่ได้พบเห็นของจริงถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม

2. ระบบค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยมที่หากแต่ละกลุ่มมีนิยามและการตัดสินใจค่านิยมไม่เหมือนกัน ความคิดเห็นในสิ่งต่าง ๆ ก็จะแตกต่างกันไปด้วย

Webster (1968, p. 12) ได้ให้ความหมายว่า ความคิดเห็น คือ ความเชื่อที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนความแน่นอน หรือความรู้อันแท้จริง แต่จะตั้งอยู่ในจิตใจ ความเห็นและการลงความเห็นของแต่ละบุคคลที่น่าจะเป็นจริง หรือน่าจะตรงตามที่คิดไว้

Feld and Man (1971, p. 3) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า การสำรวจความคิดเห็น เป็นการศึกษา ความรู้สึกของบุคคล กลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกใด ๆ ออกมาโดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งในการ

ฝึกหัดทำงานด้วย เพราะว่าจะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นไปตามความพอใจของผู้ร่วมงาน

Isaak (1981, p. 203) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า คือ การแสดงออกทางคำพูดหรือคำตอบ ที่บุคคลได้แสดงออกต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะจากคำถามที่ได้รับทั่ว ๆ ไป ซึ่งปกติแล้วความคิดเห็นต่างจากเจตคติ คือ ความคิดเห็นจะเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะแต่เจตคติจะเป็นเรื่องทั่วไปมีความหมายกว้างกว่า

Hurlock (1995, pp. 145 - 148) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้านความรู้สึกถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่ได้อยู่บนความแน่นอนหรือความจริง แต่ขึ้นอยู่กับจิตใจบุคคลจะแสดงออกโดยมีข้ออ้าง หรือการแสดงเหตุผลสนับสนุนหรือปกป้องความคิดเห็นนั้น ความคิดเห็นบางอย่างเป็นผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริงขึ้นอยู่กับคุณสมบัติเฉพาะตัวของแต่ละคน เช่น พื้นความรู้ ประสบการณ์การทำงาน สภาพแวดล้อม และมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญการแสดงความคิดเห็น อาจจะได้รับยอมรับ หรือปฏิเสธจากคนอื่น ๆ ก็ได้

2.3.2 ประเภทของความคิดเห็น

Remmer (n.d., อ้างถึงใน ดวงอุมา โสภา, 2551, น. 20) กล่าวไว้ว่า ความคิดเห็นมี 2 ประการ คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด - เชิงลบสุด (Extreme Opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลง ทิศทางลบสุด ได้แก่ ความรังเกียจ ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงยาก

2. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Contents) การมีความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในทางไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ ไม่ยอมรับ และไม่เห็นด้วย

สรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึก ทศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมของแต่ละบุคคลที่มีต่อบุคคลสิ่งของ เรื่องราว หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ประสบในสังคม โดยมีพื้นฐานมาจากภูมิหลังทางสังคม ความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของบุคคลนั้น ๆ โดยไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว

2.3.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นไว้ ดังนี้

ดวงอุมา โสภา (2551, น. 21) ได้สรุปปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลซึ่งทำให้บุคคลแต่ละคนแสดงความคิดเห็นที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันไว้ ดังนี้

1. ภูมิหลังทางสังคม หมายถึง กลุ่มคนที่มีภูมิหลังที่แตกต่างกันโดยทั่วไปจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปด้วย เช่น ความคิดเห็นระหว่างผู้เยาว์กับผู้สูงอายุ ชาวเมืองกับชาวชนบท เป็นต้น

2. กลุ่มอ้างอิง หมายถึง การที่คนเราจะคบหาสมาคมกับใคร หรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้แก่ผู้ใด หรือการกระทำค่านึงถึงอะไรบางอย่างร่วมกันหรืออ้างอิงได้ เช่น ประกอบอาชีพเดียวกัน การเป็นสมาชิกกลุ่ม หรือสมาคมเดียวกัน สิ่งเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อความเห็นของบุคคลเหล่านั้นด้วยการ

3. กลุ่มกระตือรือร้น หรือกลุ่มเฉื่อยชา หมายถึง การกระทำใดที่ก่อให้เกิดความกระตือรือร้นเป็นพิเศษอันก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ขึ้นมาได้ ย่อมส่งผลต่อการจงใจให้บุคคลที่เป็นสมาชิกเหล่านั้น มีความคิดเห็นที่คล้อยตามได้ ไม่ว่าจะให้คล้อยตามในทางที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตามในทางตรงกันข้ามกลุ่มเฉื่อยชา ก็จะไม่มียอิทธิพลต่อสมาชิกมาก

Oskamp (1977, pp. 119 - 133) ได้เสนอปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น ดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย (Genetic and Physiological) เป็นปัจจัยตัวแรกที่ไม่ค่อยจะได้พูดถึงมากนัก โดยมีการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านพันธุกรรม จะมีผลต่อระดับความก้าวร้าวของบุคคล ซึ่งจะมีผลต่อการศึกษาเจตคติ หรือความคิดเห็นของบุคคลนั้น ๆ ได้ปัจจัยด้านร่างกาย เช่น อายุ ความเจ็บป่วย และผลกระทบจากการใช้ยาเสพติดจะมีผลต่อความคิดเห็นและเจตคติของบุคคล เช่น คนที่มีความคิดอนุรักษ์นิยม มักจะเป็นคนที่มีอายุมาก เป็นต้น

2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล (Direct Personal Experience) คือ บุคคลได้รับความรู้สึก และความคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์โดยตรง เป็นการกระทำหรือพบเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ โดยตนเอง ทำให้เกิดเจตคติ หรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ เช่น เด็กทารกที่แม่ได้ป้อนน้ำส้มคั้นให้ทานเขาจะมีความรู้สึกชอบ เนื่องจากน้ำส้มคั้นหวาน เย็น หอมชื่นใจ ทำให้เขามีความรู้สึกต่อน้ำส้มที่ได้ทานเป็นครั้งแรกเป็นประสบการณ์โดยตรงที่เขาได้รับ

3. อิทธิพลจากครอบครัว (Parental Influence) เป็นปัจจัยที่บุคคลเมื่อเป็นเด็กจะได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ และครอบครัว ได้รับการอบรมสั่งสอนทั้งในด้านความคิด การตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายการให้รางวัลและการลงโทษ ซึ่งเด็กจะได้รับจากครอบครัว และจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับมา

4. เจตคติและความคิดเห็นของกลุ่ม (Group Determinants of Attitude) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็น หรือเจตคติของแต่ละบุคคล เนื่องจากบุคคลจะต้องมีสังคม และอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้น ความคิดเห็นและเจตคติต่าง ๆ จะได้รับการถ่ายทอด และมีแรงกดดันจากกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนในโรงเรียน กลุ่มอ้างอิงต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดความคล้อยตามเป็นไปตามกลุ่มได้

5. สื่อมวลชน (Mass Media) เป็นสื่อต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับ สื่อเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็น หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ จะมีผลทำให้บุคคลมีความคิดเห็นมีความรู้สึกต่าง ๆ เป็นไปตามข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อ

จากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล คือ ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลโดยตรง เช่น เพศ อายุ รายได้ และปัจจัยสภาพแวดล้อม คือ ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลโดยอ้อม เช่น สื่อมวลชน กลุ่มที่เกี่ยวข้อง และครอบครัว

2.3.4 การวัดความคิดเห็น

Morgan & King (1971, p. 516, อ้างถึงใน พนารัตน์ พ่วงบุญปลูก, 2542, น. 18) ได้เสนอแนะว่า การที่จะให้ใครแสดงความคิดเห็น ควรถามกันต่อหน้า (Face to Face) ดีกว่าที่จะให้เขาต้องมาอ่านข้อความ หรือเขียนข้อความ ซึ่งแสดงว่าทั้งสองคนเห็นการสัมภาษณ์ หรือการสอบถาม จะดีกว่าการตอบแบบสอบถาม และถ้าใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบตอบว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนด

Best (1977, p. 171) กล่าวว่า การวัดความคิดเห็น โดยทั่วไปจะต้องมีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัดสิ่งเร้า และมีผลตอบสนอง ซึ่งจะออกมาในระดับ สูงต่ำ มากน้อย วิธีวัดความคิดเห็น โดยมากจะใช้ตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ที่ตอบคำถามเลือกตอบแบบสอบถาม และผู้ถูกวัดจะเลือกตอบความคิดเห็นของคนในเวลานั้น การใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นนั้นใช้การวัดแบบลิเคิร์ต โดยเริ่มด้วยการรวบรวม หรือการเรียบเรียงข้อความที่เกี่ยวกับความคิดเห็น จะต้องระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ ซึ่งข้อความแต่ละข้อความ จะมีความคิดเห็นเลือกตอบออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับข้อความว่าเป็นไปในทางเดียวกัน (เชิงนิยม หรือ ไม่นิยม) เป็นข้อความเชิงบวก (Positive) หรือข้อความเชิงลบ (Negative)

สรุปได้ว่า การวัดความคิดเห็นมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ บุคคลที่ถูกวัดสิ่งเร้า และผลตอบสนอง หรืออาจวัดโดยการใช้คำถามซึ่งหน้า หรือการสัมภาษณ์ หรือการใช้แบบสอบถามที่มีองค์ประกอบที่ต้องการจะวัด

จากข้างต้นสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลซึ่งความคิดเห็นของแต่ละคน ต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งแม้เป็นเรื่องเดียวกัน ไม่จำเป็นต้องเหมือนกันเสมอไปและอาจแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคลที่ได้รับมาจนมีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็น

2.4 องค์การบริหารส่วนตำบล

2.4.1 การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล

เนื่องจากสภาพตำบลซึ่งจัดตั้งขึ้นตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ในขณะนั้น ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลทำให้การบริหารงานไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความคล่องตัวในการบริหารงาน สมควรปรับปรุงฐานะของสภาพตำบลและการบริหารงานของสภาพตำบลเสียใหม่ให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนได้มากขึ้น รวมทั้งการยกฐานะสภาพตำบล ซึ่งมีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นราชการส่วนท้องถิ่น ต่อมาเกิดกระแสสนับสนุนการปกครองท้องถิ่น และนำมาซึ่งการเรียกร้องให้รัฐบาลพิจารณากระจายอำนาจการปกครองตนเอง ไปสู่ท้องถิ่นระดับตำบล จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาพตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2538 และต่อมาได้ประกาศจัดตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 617 แห่ง และให้มีการเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ครั้งแรกเมื่อวันที่ 21 พ.ศ. 2538 ส่วนสภาพตำบลทั้งประเทศได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคลทั้งหมด และเมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2539 กระทรวงมหาดไทยประกาศจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มขึ้นอีก 2,143 แห่ง ปัจจุบันมีองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนทั้งสิ้น 5,334 แห่ง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2558, น. 12 - 13)

ในพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ได้มีบทบัญญัติที่กำหนดให้มีการยุบรวมองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น
2. องค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น
3. องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนประชากรทั้งหมดไม่ถึง 2,000 คน เป็นเหตุให้ไม่สามารถบริหารงานพื้นที่นั้น ให้มีประสิทธิภาพได้ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศยุบองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว โดยให้รวมพื้นที่เข้ากับองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกัน หรือให้รวมพื้นที่เข้ากับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกัน ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น

พระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2546 (2546, น. 7) ได้กำหนดเพิ่มเติมให้สภาพตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันเป็นเวลา 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ก็อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ ทั้งนี้เพื่อให้มี

ความสัมพันธ์กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และเป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

2.4.2 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มาตรา 66 มาตรา 67 และมาตรา 68 กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดังนี้

1. หน้าที่ทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ การพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

2. หน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลกระทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องกระทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

- 2.1 จัดให้มี และบำรุงรักษาทางน้ำ และทางบก
- 2.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล
- 2.3 ป้องกันโรค และระงับโรคติดต่อ
- 2.4 ป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย
- 2.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 2.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- 2.7 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 2.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณ หรือบุคลากร ให้ตามความจำเป็นและสมควร

3. หน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลอาจพิจารณากระทำได้ คือ

- 3.1 ให้มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตร
- 3.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 3.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- 3.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- 3.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจการสหกรณ์
- 3.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- 3.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

- 3.9 การคุ้มครองดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- 3.10 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 3.11 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- 3.12 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- 3.13 การท่องเที่ยว
- 3.14 การผังเมือง

2.4.3 สภาพองค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ตามมาตรา 45 กำหนดให้สภาพองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรงและมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี สามารถพิจารณา ได้ดังนี้

1. จำนวนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

- 1.1 ให้มีสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านละ 2 คน
- 1.2 ในกรณีเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 1 หมู่บ้าน ให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 6 คน
- 1.3 ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 2 หมู่บ้าน ให้สภาพองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ 3 คน

2. ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แต่มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิรับสมัครเลือกตั้งที่ได้แก้ไขตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ดังนี้

- 2.1 ไม่เคยถูกผู้ว่าสั่งให้ออกจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือแพทย์ประจำตำบล เว้นแต่จะพ้น 5 ปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง
- 2.2 สัญชาติไทยโดยกำเนิดและมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี บริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง ซึ่งถือเป็นจุดที่ต้องการเพิ่มศักยภาพให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล ได้มีบุคลากรที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

- 3.1 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 3.2 พิจารณา และให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

3.3 ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของทางราชการ

2.4.4 คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (แต่เดิมเรียก คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล) เป็นองค์การฝ่ายบริหารทำหน้าที่บริการกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามมติข้อบัญญัติและแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรับผิดชอบต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และงบประมาณรายจ่ายประจำปี รายงานผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายเงินต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรวมทั้งมีหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ราชการมอบหมาย โดยมีวาระดำรงตำแหน่ง 4 ปี

1. คณะผู้บริหารประกอบด้วย

1.1 นายกองการบริหารส่วนตำบลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน

1.2 รองนายกองการบริหารส่วนตำบลจำนวนไม่เกิน 2 คน ซึ่งนายกองการบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งจากบุคคลภายนอกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2. นายกองการบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

2.1 กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบายแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

2.2 สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.3 แต่งตั้ง และถอดถอนรองนายกองการบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายกองการบริหารส่วนตำบล

2.4 วางระเบียบ เพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2.5 รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายอื่น

3. นายกองการบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

3.1 ถึงคราวออกตามวาระ

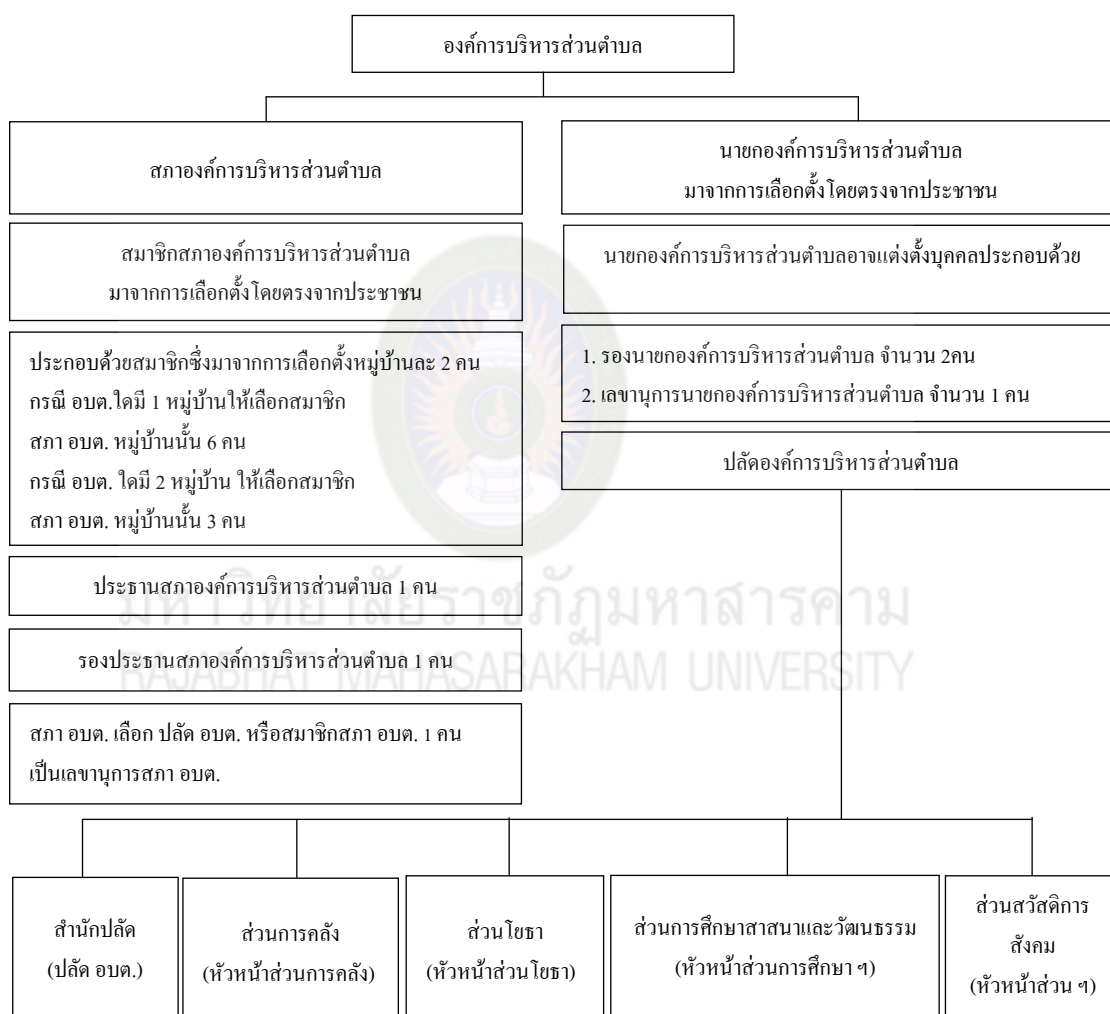
3.2 ตาย

3.3 ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อนายอำเภอ

3.4 ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 58 / 1

3.5 กระทำการฝ่าฝืนมาตรา 64 / 2

- 3.6 ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้จากตำแหน่งตามมาตรา 87/1 วรรคห้า หรือมาตรา 92
- 3.7 ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- 3.8 ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียงเห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียง เพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

ภาพที่ 2.1 ตัวอย่างการวางภาพประกอบการทำงานพนธ์. ปรับปรุงจาก *โครงสร้างการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบล* โดย พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 : กรุงเทพฯ ฯ.

4. การแบ่งชั้น องค์การบริหารส่วนตำบลและจำนวนพนักงานของแต่ละชั้นองค์การบริหารส่วนตำบล

4.1 ชั้น องค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งรายได้ องค์การบริหารส่วนตำบล (บาท)

4.1.1 ชั้น 1 มากกว่า 20,000,000

4.1.2 ชั้น 2 12,000,000 - 20,000,000

4.1.3 ชั้น 3 6,000,000 - 12,000,000

4.1.4 ชั้น 4 3,000,000 - 6,000,000

4.1.5 ชั้น 5 ไม่เกิน 3,000,000

4.2 องค์การบริหารส่วนตำบลจะแบ่งชั้น 5 ชั้น ตามรายได้ที่จัดเก็บเอง ซึ่งไม่รวมเงินอุดหนุน และชั้นองค์การบริหารส่วนตำบล ก็จะสามารรถกำหนดจำนวนพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อบริหารกิจการได้เช่น ชั้น 5 ที่จำนวนพนักงานอย่างน้อย 3 คน คือ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนการคลัง หัวหน้าส่วนโยธา เป็นต้น เพื่อให้เกิดความสะดวกทางการบริหารงานสามารถปรับเปลี่ยนเป็น 3 ขนาด ตามรูปแบบใหม่ที่กำหนดขึ้น ดังนี้

4.2.1 องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 1 กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่

4.2.2 องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 2 และชั้น 3 กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง

4.2.3 องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 4 และชั้น 5 กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก

4.3 ในส่วนของพนักงานส่วนตำบล เป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น จะจำแนกแบ่งการบริหารออกเป็น 2 ส่วน คือ

4.3.1 สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหัวหน้าสำนักงาน

4.3.2 ส่วนต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้น เช่น ส่วนการคลัง ส่วนโยธา เป็นต้น

เพื่อประโยชน์แก่การดำเนินการกิจการองค์การบริหารส่วนตำบลอาจขอให้ข้าราชการพนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการของรัฐ และวิสาหกิจ หรือหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไปดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นการชั่วคราวโดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิมได้ ทั้งนี้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตได้ตามความจำเป็นในกรณีที่เป็น

ข้าราชการ ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดให้กระทรวงมหาดไทย ทำความตกลงกับหน่วยงานต้นสังกัดก่อนแต่งตั้ง

2.5 ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล 4 แห่ง ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

2.5.1 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

2.5.1.1 สภาพทั่วไป

1) ที่ตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลวง จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2539 ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมือง 69 กิโลเมตร ตั้งอยู่ห่างที่ว่าการอำเภอเฝ้าไร่ 10 กิโลเมตร

2) เนื้อที่ ตำบลหนองหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย มีเนื้อที่โดยประมาณ จำนวน 58 ตารางกิโลเมตร หรือ 36,250 ไร่

3) ภูมิประเทศ ลักษณะภูมิประเทศทั่วไปตำบลหนองหลวง เป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีความลาดเอียงเล็กน้อย มีหน้าดินดินเหนียวดินลูกรังปะปนเป็นบางส่วน ลักษณะหมู่บ้านตั้งอยู่เป็นกลุ่ม ๆ กระจายห่างกัน โดยเฉลี่ย 2 กิโลเมตร

3.1) เว็บไซต์ อบต. หนองหลวง www.nongluang.com

3.2) อีเมล อบต. หนองหลวง nongluang@windowslive.com

3.3) โทรศัพท์ 042 - 414921, โทรสาร 042 - 414922

3.4) ทิศเหนือ ติดกับ พื้นที่ตำบลวังหลวง

3.5) ทิศใต้ ติดกับ พื้นที่ตำบลบ้านฝ้อ

3.6) ทิศตะวันออก ติดกับ พื้นที่ตำบลเฝ้าไร่

3.7) ทิศตะวันตก ติดกับ พื้นที่ตำบลจุมพล

4) จำนวนหมู่บ้าน 20 หมู่บ้าน

4.1) จำนวนหมู่บ้านในเขต อบต. เต็มทั้งหมู่บ้าน 20 หมู่

5) จำนวนประชากร ในเขตพื้นที่ตำบลหนองหลวง ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 14,922 คน แยกเป็นชาย จำนวน 7,514 คน หญิง จำนวน 7,408 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 245.74 คน / ตารางกิโลเมตร หมู่บ้านที่มีประชากรมากที่สุด คือ บ้านหนองสวรรค์ หมู่ที่ 14 จำนวน 1,192 คน คิดเป็นร้อยละ 8.01 ของประชากรทั้งหมดของตำบลหนองหลวง และหมู่บ้านที่มีประชากรน้อยที่สุด คือ บ้านหนองหลวงเก่า หมู่ที่ 19 จำนวน 577 คน คิดเป็นร้อยละ 3.54

2.5.1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

1) ภาคเกษตรกรรม

- 1.1) อาชีพหลัก คือ การทำนา การค้าขาย กรรมกร และทำสวนยางพารา
- 1.2) อาชีพรอง คือ การปลูกผัก การประมง การรับจ้างทั่วไป การทำนาปรัง
- 1.3) อาชีพเสริม คือ ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ, เลี้ยงปลาในกระชัง, การทำปุ๋ยชีวภาพ, กลุ่มแม่บ้านอาชีพ ฯลฯ

2) ภาคอุตสาหกรรม หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลวง จำนวน 148 แห่ง

2.5.1.3 สภาพทางสังคม

1) ทางด้านการศึกษา ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลวง ประกอบด้วย

- 1.1) โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 5 แห่ง
- 1.2) โรงเรียนขยายโอกาส (ม.1 - ม.3) จำนวน 1 แห่ง
- 1.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 4 ศูนย์
- 1.4) ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 20 แห่ง

2) สถาบัน และองค์กรศาสนา

- 2.1) วัดในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลวง มีวัด จำนวน 7 แห่ง
- 2.2) สำนักสงฆ์ จำนวน 13 แห่ง

3) การสาธารณสุข

3.1) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองหลวง จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

3.2) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองหลวง ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลหนองหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

3.3) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านวังไฮ ตั้งอยู่หมู่ที่ 10 ตำบลหนองหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

3.4) อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ 100

3.5) มีการจัดตั้ง อสม. ทุกหมู่บ้าน

3.6) อาสาสมัครดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้าน จำนวน 43 คน

4) ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ป้อมสถานีตำรวจประจำชุมชนตำบลหนองหลวง จำนวน 1 แห่ง

2.5.1.4 การบริการพื้นฐาน

1) การคมนาคม

- 1.1) มีถนนลาดยาง จำนวน 3 สาย ยาว 17 กิโลเมตร
- 1.2) มีถนนลูกรังระหว่างหมู่บ้าน จำนวน 15 สาย ยาว 74 กิโลเมตร
- 1.3) ถนนภายในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นถนนคอนกรีต และบางส่วนเป็น

ถนนลูกรัง

2) การไฟฟ้า

- 2.1) ประชาชนตำบลหนองหลวง มีไฟฟ้าใช้ทุกหมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 - 20

3) แหล่งน้ำธรรมชาติ

- 3.1) ลำน้ำ, ลำห้วย จำนวน 17 สาย
- 3.2) บึง, หนองอื่น ๆ จำนวน 6 แห่ง

4) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- 4.1) ฝาย จำนวน 13 แห่ง
- 4.2) บ่อโยก จำนวน 4 แห่ง

2.5.2 องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

2.5.2.1 สภาพทั่วไป

1) ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอเฝ้าไร่ อยู่ห่างจากอำเภอเฝ้าไร่ ประมาณ 21 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากจังหวัดหนองคาย ประมาณ 71 กิโลเมตร

2) เนื้อที่

มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 54 ตารางกิโลเมตร หรือจำนวนพื้นที่ 33,750 ไร่

3) ภูมิประเทศ

ทิศเหนือ จดตำบลพระบาทนาสิงห์ - นาทับไส อำเภอรัตนวาปี จังหวัด

หนองคาย

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลหนองหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลจุมพล อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลบัวตูม อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดหนองคาย

4) จำนวนหมู่บ้าน ตำบลวังหลวง มีจำนวน 15 หมู่บ้าน

5) ประชากรทั้งสิ้น 12,840 คน แยกเป็น ชาย 6,452 คน หญิง 6,388 คน

2.5.2.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

1) อาชีพ

- 1.1) ทำนา 1,699 ครัวเรือน
- 1.2) ทำไร่ 791 ครัวเรือน
- 1.3) ปลุกยูกาลิปตัส 502 ครัวเรือน
- 1.4) ปลุกยางพารา 668 ครัวเรือน
- 1.5) ค้าขาย 81 ครัวเรือน
- 1.6) รับจ้างทั่วไป 730 ครัวเรือน
- 1.7) การประมง (น้ำจืด) 14 ครัวเรือน
- 1.8) รับราชการ 81 ครัวเรือน

2.5.2.3 สภาพทางสังคม

1) ด้านการศึกษา

- 1.1) โรงเรียนประถมศึกษา 5 แห่ง
- 1.2) โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง
- 1.3) โรงเรียนอาชีวศึกษา ไม่มี
- 1.4) ที่อ่านหนังสือพิมพ์หมู่บ้าน 3 แห่ง
- 1.5) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล 1 แห่ง
- 1.6) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4 แห่ง

2.5.2.4 สถาบัน และองค์กรศาสนา จำนวน 16 แห่ง

2.5.2.5 การสาธารณสุข

- 1) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวังหลวง 1 แห่ง
- 2) สถานพยาบาลเอกชน 2 แห่ง
- 3) ร้านขายยาแผนปัจจุบัน 4 แห่ง
- 4) อัตรการมีส้วมใช้ ร้อยละ 100

2.5.2.6 การบริหารขั้นพื้นฐาน

1) การคมนาคม

- 1.1) ถนนคอนกรีต 63 สาย
- 1.2) ถนนลาดยาง 5 สาย
- 1.3) ถนนลูกรัง 59 สาย

2) การโทรคมนาคม

2.1) ที่ทำการไปรษณีย์ (เอกชน) 1 แห่ง

2.2) ตู้โทรศัพท์สาธารณะ 20 ตู้

2.3) โทรศัพท์ (ในบ้าน) 360 ครวเรือน

3) การไฟฟ้า

อัตราการใช้ไฟฟ้าใช้ในครัวเรือน ประมาณ 99 %

2.5.2.7 แหล่งน้ำธรรมชาติ

1) ลำห้วย 26 แห่ง

2) บึง, หนอง 10 แห่ง

และตำบลวังหลวงมีสภาพเป็นที่ลุ่มสลับกับที่ดอน และมีแหล่งน้ำจำนวนมาก
เหมาะสำหรับพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและการปศุสัตว์

2.6.3.8 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

1) ฝาย 15 แห่ง

2) บ่อน้ำตื้น 143 บ่อ

3) บ่อบาดาล 64 บ่อ

2.5.3 องค์การบริหารส่วนตำบลนาดี อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

2.5.3.1 สภาพทั่วไป

1) ที่ตั้ง 141 หมู่ที่ 5 ตำบลนาดี ตั้งอยู่ในอำเภอเฝ้าไร่ ระยะทางห่างจากอำเภอ
เฝ้าไร่ 7 กิโลเมตร

2) พื้นที่ ตำบลนาดี มีเนื้อที่ 31 ตารางกิโลเมตร

3) อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลบัวตูม อำเภอโซ่พิสัย ระยะทาง 9 กิโลเมตร

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลโซ่พิสัย อำเภอโซ่พิสัย ระยะทาง 9 กิโลเมตร

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลเฝ้าไร่ อำเภอเฝ้าไร่ ระยะทาง 9 กิโลเมตร

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ ระยะทาง 9 กิโลเมตร

4) เขตการปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบลนาดี มีเนื้อที่ 31 ตารางกิโลเมตร
มีหมู่บ้าน จำนวน 7 หมู่บ้าน

5) ประชากร ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 4,242 คน แยกเป็นชาย 2,159 คน
หญิง 2,083 คน

6) ลักษณะภูมิประเทศ

ตำบลนาดี เป็นที่ราบลุ่มบางส่วน มีแม่น้ำสงครามไหลผ่าน หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 4 พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะแก่การทำเกษตร

2.5.3.1 สภาพทางเศรษฐกิจ

1) อาชีพ

- 1.1) อาชีพหลัก คือ การทำนา ทำสวนยางพารา ค้าขาย
- 1.2) อาชีพรอง คือ การปลูกผัก หาปลา รับจ้างทั่วไป ทำนาปลัง
- 1.3) อาชีพเสริม คือ กลุ่มแม่บ้านแปรรูปอาหาร เช่น ปลาριαบอง, ปลูกเห็ด, ทอผ้า, ทอเสื่อ และจักสาน

2) หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล คือ

- 2.1) บั้มน้ำมัน และก๊าซ 1 แห่ง
- 2.2) บริษัท / ห้างร้าน / ร้านค้า 73 แห่ง
- 2.3) โรงสีข้าว 7 แห่ง

3) การศึกษา จำนวนสถานศึกษาในพื้นที่ มี 4 แห่ง

4) สถาบัน และองค์กรทางศาสนา วัด / สำนักสงฆ์ 7 แห่ง

5) การสาธารณสุข

- 5.1) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 1 แห่ง
- 5.2) อัตรการมีและใช้ส้วมราดน้ำ 100 เปอร์เซนต์

6) การบริการพื้นฐาน

- 6.1) การคมนาคม มีรถโดยสารประจำทางสาย บึงกาฬ - อุดร
- 6.2) การโทรคมนาคม ตู้โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 3 แห่ง
- 6.3) การไฟฟ้า มีไฟฟ้าใช้ทุกหมู่บ้าน รวม 7 หมู่บ้าน
- 6.4) การประปา มีน้ำประปาใช้ 897 ครัวเรือน

7) แหล่งน้ำธรรมชาติ

- 7.1) ลำน้ำ ลำห้วย 2 แห่ง
- 7.2) บึง, หนอง, และอื่น ๆ 12 แห่ง

8) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นและสามารถใช้งานได้

- 8.1) ฝาย 2 แห่ง
- 8.2) ประปา 4 แห่ง
- 8.3) บ่อโยก 1 แห่ง

9) บุคลากร จำนวนบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล 34 คน

2.5.4 องค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

2.5.4.1 สภาพทั่วไป

1) ที่ตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพรตั้งอยู่ที่ 122 หมู่ที่ 8 ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเฝ้าไร่ ประมาณ 13 กิโลเมตร ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลนาดี อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอบ้านคุง จังหวัดอุดรธานี

ทิศตะวันออก ติดกับ แม่น้ำสงคราม ต.ดงหม้อทอง อำเภอบ้านม่วง

จังหวัดอุดรธานี

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลเซิม อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

2) เนื้อที่ ทั้งหมดประมาณ 51 ตารางกิโลเมตร (32,436 ไร่)

3) ภูมิประเทศ มีพื้นที่ทั่วไปเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม มีแม่น้ำที่สำคัญไหลผ่าน คือ แม่น้ำสงคราม และลำห้วยโคน จำนวนหมู่บ้านในเขต อบต. มีจำนวนหมู่บ้านเดิมทั้งสิ้น 14 หมู่บ้าน

4) ประชากร มีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 7,647 คน แยกเป็นชาย 3,870 คน หญิง 3,804 คน มีจำนวนหลังคาเรือนทั้งสิ้น 2,128 หลังคาเรือน

2.5.3.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

ราษฎรในเขตพื้นที่ตำบลอุดมพร ส่วนมากประกอบอาชีพการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 80 % ของจำนวนประชากรทั้งหมด ร้อยละ 10 % รับจ้าง และร้อยละ 10 % ค้าขาย / รับราชการ

1) บัณฑิตวิทยาลัย และกีฬา 11 แห่ง

2) โรงเรียน 22 แห่ง

3) การศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็ก 4 แห่ง

4) ศาสนา วัด / สำนักสงฆ์ 14 แห่ง

5) การสาธารณสุข สถานีอนามัย 2 แห่ง

6) การคมนาคม ส่วนมากจะมีถนนเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กเป็นส่วนใหญ่ และลูกรัง เป็นบางส่วนนอกเขตหมู่บ้าน การคมนาคมระหว่างหมู่บ้านค่อนข้างลำบากโดยเฉพาะในฤดูฝน เนื่องจากสภาพของถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ และโคลนตม

7) การไฟฟ้า มีไฟฟ้าใช้ครบทุกหมู่บ้านและเกือบครบทุกครัวเรือน

8) แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำสงคราม ลำห้วย 8 แห่ง บึง หนองอื่น ๆ 8 แห่ง ฝาย 3 แห่ง อ่างเก็บน้ำ 2 แห่ง

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พรนิษา เพิ่มพูน (2551) ได้ศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวม พบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากเมื่อทำการวิเคราะห์ระดับ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เป็นรายด้านแล้วพบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม และการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอันดับน้อยที่สุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่าการเปรียบเทียบ คุณลักษณะส่วนบุคคลกับระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวม 6 ด้าน พบว่า เพศ มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในแต่ละด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตำแหน่ง มีความแตกต่างกัน สำหรับด้านการศึกษาภาพรวม 6 ด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในแต่ละด้าน พบว่า ด้านหลักคุณธรรม มีความแตกต่างกันอย่าง ส่วนด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนอายุ ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลที่สังกัด และหน่วยงานที่สังกัดในองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีความแตกต่างกัน

วิจิต บุญสุนง (2552) ได้ศึกษา แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาวิจัย พบว่า แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ด้านหลักนิติธรรม คือ การเสริมสร้างประสิทธิภาพของหน่วยงานท้องถิ่น โดยเน้นการอำนวยความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นธรรม
2. ด้านหลักคุณธรรม คือ การเสริมสร้างความสามัคคี และลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ กับเจ้าหน้าที่ และผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา
3. ด้านหลักความโปร่งใส คือ การเสริมสร้างความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้ประชาชนสามารถรับรู้การทำงานของหน่วยงานได้
4. ด้านการมีส่วนร่วม คือ แนวทางการเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจโดยใช้เสียงส่วนใหญ่ ในการหาฉันทมติร่วมกันระหว่างประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. ด้านความรับผิดชอบ คือ แนวทางการเสริมสร้างให้บุคลากรในองค์กรได้เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และกล้ายอมรับผลของการกระทำพร้อมรับการตรวจสอบ

6. ด้านหลักความคุ้มค่า คือ แนวทางการเสริมสร้างให้หน่วยงานมีวิธีการและขั้นตอนในการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบ และเหมาะสมกับการดำเนินงาน

7. ด้านหลักความเสมอภาค คือ แนวทางการส่งเสริมการใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความเสมอภาคเท่าเทียม และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

8. ด้านหลักความสอดคล้อง คือ การส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของสังคม เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของชุมชน และสังคมที่แท้จริง

9. ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ คือ การส่งเสริมให้มีกรนำวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เผยแพร่ให้บุคลากร และประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบ เพื่อให้รับรู้ถึงแนวคิดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่จะปฏิบัติในอนาคตสำหรับองค์กรและท้องถิ่น ว่าตรงกับความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรและชุมชนเพียงใด

10. ด้านหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมให้กับท้องถิ่นในการตระหนักภัยของการคอร์รัปชัน

นัฐพงษ์ ชูวรเชษฐ์ (2553) ได้ศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี โดยรวมพบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด รองลงมาด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และน้อยที่สุดด้านหลักความคุ้มค่า การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี พบว่า อายุ ที่ต่างกันมีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลพบว่า แตกต่างกันในด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความคุ้มค่า ส่วนราชการที่สังกัด ที่ต่างกันมีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลรายด้าน พบว่า แตกต่างกันในด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่ามีความแตกต่างกัน

นัฐพงศ์ บัวผา (2554) ศึกษาถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามความคิดเห็นของประชาชน ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 21 - 40 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับ ม. 6 ปวช. ประกอบอาชีพเกษตรกร รายได้เฉลี่ย / เดือน 5,001 - 10,000 บาท คุณลักษณะที่

พึงประสงค์ด้านคุณธรรม และจริยธรรม ด้านความเป็นผู้นำด้านลักษณะส่วนตัว ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านการบริหาร ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แต่ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ย / เดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

แสงเดือน สติแดง (2554) ศึกษาถึงแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร ผลจากวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านบุคลิกภาพ และด้าน มนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และด้านความเป็นผู้นำส่วนด้านที่มีความพึงประสงค์น้อยที่สุด ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม แนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ด้านความเป็นผู้นำผู้บริหารควรสร้างภาวะผู้นำเพราะผู้นำเป็นผู้ที่อาสาแก้ปัญหาให้คนอื่น และผู้นำต้องเป็นผู้เสียสละ ควรมีความหนักแน่นในความคิดของตัวเองเมื่อเห็นว่าสิ่งนั้นถูกต้องแล้ว จึงควรเชื่อมั่นต้องมีการศึกษาและอบรม เพื่อให้มีความรู้ มีศาสตร์ มีหลักการ จนรู้ชัดและรู้จริง ด้านความรู้ความสามารถ ผู้บริหารควรวาง กำหนดทิศทาง เช่น กำหนดเป้าหมายระบบแผนงานพัฒนาองค์กรทั้งระยะสั้นและระยะยาว มีการตรวจสอบ กำกับติดตาม เพื่อให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารควรมีการมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงยี่ระบบคุณธรรมเป็นที่ตั้ง ชื่อสัตย์ อดทนอดกลั้น รับฟังผิด และชอบเสียสละต่อองค์กร ด้านคุณธรรมจริยธรรม

เบญจมาศ กงแก้ว (2555) ได้ศึกษา การวิเคราะห์ระดับธรรมาภิบาลในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่แรม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลแม่แรมได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินงานในระดับปานกลาง โดยหลักธรรมาภิบาลที่นำมาใช้มากที่สุด คือ

1. การดำเนินการตามหลักนิติธรรมหลักความรับผิดชอบต่อการถูกตรวจสอบ และหลักคุณธรรมในระดับสูง แต่มีการดำเนินการตามหลักความคุ้มค่า หลักความมีส่วนร่วม และหลักความโปร่งใสในระดับปานกลางเท่านั้น

2. ปัจจัยส่วนบุคคลไม่ว่าอายุ เพศ การศึกษา อาชีพ การดำรงตำแหน่งในตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีธรรมาภิบาลของอบต.

3. ผู้วิจัย ได้เสนอแนะการพัฒนาการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินงานของ อบต. ตั้งแต่ระดับนโยบายไปสู่ระดับปฏิบัติในท้องถิ่น ด้วยการพัฒนา และการใช้นโยบายพัฒนาทรัพยากรบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่ ประชาชน และสร้างเครือข่ายระบบของการมีส่วนร่วม รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีให้เหมาะสม นอกจากนี้ควรจัดให้มีแหล่งความรู้เกี่ยวกับ อบต. ในท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยจัดกิจกรรมในวันและเวลาที่ว่างจากการประกอบอาชีพ มีมาตรการที่เหมาะสมในการป้องกัน หรือปราบปรามการใช้อิทธิพลในท้องถิ่น ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมประชาชนอยู่ในระดับที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งต้องใช้เวลาในการดำเนินงานแต่ต้องทำอย่างจริงจังเพราะการมีส่วนร่วมต้องอาศัยเวลา ทรัพยากร และความตั้งใจของประชาชนเป็นหลัก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล สรุปได้ว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานกิจการบ้านเมืองเป็นเรื่องที่ดี เป็นประโยชน์ต่อการนำมาประยุกต์ใช้แต่ควรให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลให้มากยิ่งขึ้น เพื่อความเข้าใจและปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาล

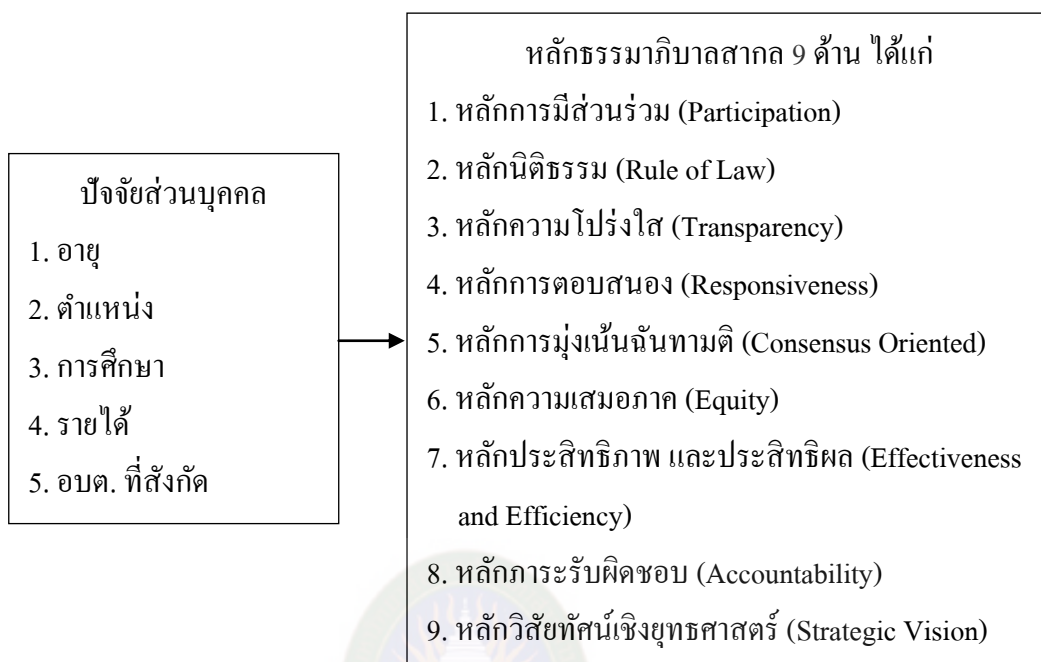
2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัย ได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และกำหนดกรอบแนวคิด หลักธรรมาภิบาลสากล

(United Nations Development Programmed, 1997, UNDP 9) หลัก ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย ความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำกับข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานส่วนตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ 1) ตำบลหนองหลวง 2) ตำบลนาดี 3) ตำบลวังหลวง 4) ตำบลอุดมพร รวมทั้งสิ้น 183 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan (สุรวิท ทองบุญ, 2550, น. 217) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 123 คน

การคำนวณประชากรกลุ่มตัวอย่างของหมู่บ้าน โดยการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ ดังนี้

$$X \text{ แทน กลุ่มตัวอย่าง} = \frac{\text{จำนวนพนักงานส่วนตำบล}}{\text{จำนวนพนักงานส่วนตำบลทั้งหมด}} \quad (3 - 1)$$

ตารางที่ 3.1

จำนวนสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ที่	องค์การบริหารส่วนตำบล	พนักงานส่วนตำบล	
		ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	หนองหลวง	67	45
2	นาดี	34	23
3	วังหลวง	40	27
4	อุดมพร	42	28
	รวม	183	123

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก จำนวนสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย, โดย ท้องถิ่นอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย, 2558.

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยทำขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัย ได้สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอบเขตการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ตำแหน่ง การศึกษา รายได้ และอุปต. ที่สังกัด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ประกอบด้วย 9 ประการ กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert Method) ซึ่งกำหนดระดับของคะแนน ดังนี้ มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมาก มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลปานกลาง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลน้อย และมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวิธี และขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

3.3.1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.3.2 กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ร่างแบบสอบถามแบบสอบถาม และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไข

3.3.3 เสนอแบบสอบถามฉบับร่างให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบลักษณะทั่วไปและเพื่อแก้ไขความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ตลอดจนความเหมาะสมของภาษา และการใช้ถ้อยคำ (Wording) ของการวิจัยวัดความสอดคล้องโดยวิธี IOC (Index of Item Objective Congruence) นำตารางวิเคราะห์ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องแล้วเลือกข้อที่มีค่าดัชนีตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 61) โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+ 1 หมายความว่า มั่นใจว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้อง

0 หมายความว่า ไม่มั่นใจว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้อง

- 1 หมายความว่า มั่นใจว่าแบบสอบถามไม่มีความสอดคล้อง

3.3.4 นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

3.3.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกันซึ่งในการ (Try Out) ในการวิจัยครั้งนี้ ได้เลือกกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลจากอำเภอโพธิ์พิสัย จำนวน 40 ชุด แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

3.3.5.1 นายสมใจ นัตพันธ์ วุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลวง เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

3.3.5.2 นางอรุณศรี นัทรกิตติชัย วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาภาษาไทย ตำแหน่งรองผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านดงคำพิ อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

3.3.5.3 นายเกรียงไกร ฉัตรกิตติชัย วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
คณิตศาสตร์ ตำแหน่ง ครู ค.ศ. 3 โรงเรียนชุมพลโพธิพิสัย อำเภอโพธิพิสัย จังหวัดหนองคาย
เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลประเมิน

3.3.6 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความ
สมบูรณ์อีกครั้งหนึ่งแล้วจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.4.1 ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
จำนวน 4 แห่ง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัยครั้งนี้

3.4.2 ผู้วิจัย จัดส่งแบบสอบถามแบบตอบกลับทางไปรษณีย์ ไปยังองค์การบริหารส่วนตำบล
กลุ่มตัวอย่าง โดยมีการติดตามแบบสอบถามเพื่อให้เวลาผู้ตอบไประยะหนึ่ง เมื่อครบกำหนดส่ง
ผู้วิจัย จะดำเนินการติดตามเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.5.1 นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้ว มาบันทึกลงในโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป
แล้วประมวลผลข้อมูลที่ได้จัดเก็บ เพื่อตอบคำถามวิจัย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำเสนอผลใน
รูปแบบการบรรยายประกอบตาราง

3.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) ผู้วิจัย นำมาวิเคราะห์
เนื้อหา (Content Analysis)

3.5.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยกำหนดค่าคะแนน
ของช่วงน้ำหนัก 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 102 - 103)

5 คะแนน หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมาก

3 คะแนน หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลน้อย

1 คะแนน หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุด

3.5.4 นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ แล้วนำมาเทียบเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 102 - 103)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุด

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

3.6.1.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.6.1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ

3.6.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค Cronbach Alpha Coefficient (เพ็ญแข แสงแก้ว, 2543, น. 116)

3.6.2.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เครื่องมือไมโครคอมพิวเตอร์โปรแกรมสถิติทางสังคมศาสตร์สำเร็จรูปในการคำนวณ ดังนี้

1) สถิติเชิงพรรณนาในการหาค่า

1.1) ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2) การหาค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.6.2.2 สถิติเชิงอนุมาน

1) การทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างใช้ค่า F - test (One Way ANOVA) ในการเปรียบเทียบ อายุ ตำแหน่ง การศึกษา รายได้ และ อบต. ที่สังกัด

2) การทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไปใช้ทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Significant Difference) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n แทน กลุ่มตัวอย่าง

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean)

S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

t แทน ค่าสถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณาใน (t - test)

F แทน ค่าสถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณาใน (F - Distribution)

df แทน ระดับความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)

SS แทน ผลรวมของค่าความเบี่ยงเบน (Sum of Squares)

MS แทน ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบน (Mean Squares)

* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Sig แทน ค่าความแตกต่าง

4.2 ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ของอายุ ตำแหน่ง การศึกษา รายได้ และ อื่นๆ. ที่สังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมเนียมบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมเนียมบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ที่มี อายุ ตำแหน่ง
 การศึกษา รายได้ และ อบรม. ที่สังกัด แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมเนียมบาลขององค์การบริหาร
 ส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1

จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. อายุ		
1.1 ต่ำกว่า 25 ปี	21	17.08
1.2 26 - 35 ปี	29	23.57
1.3 36 - 45 ปี	41	33.33
1.4 46 ขึ้นไป	32	26.02
รวม	123	100
2. ตำแหน่ง		
2.1 ข้าราชการ	44	35.77
2.2 ลูกจ้างประจำ	28	22.76
2.3 พนักงานตามภารกิจ	51	41.47
รวม	123	100

(ต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. การศึกษา		
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	36	29.27
3.2 ปริญญาตรี	62	50.41
3.3 สูงกว่าปริญญาตรี	25	20.32
รวม	123	100
4. รายได้ / เดือน		
4.1 ต่ำกว่า 10,000 บาท	42	34.15
4.2 10,001 -20,000 บาท	36	29.27
4.3 20,001 - 30,000 บาท	28	22.76
4.4 30,001 บาทขึ้นไป	17	13.82
รวม	123	100
5. อปต. ที่สังกัด		
5.1 อปต.หนองหลวง	45	36.59
5.2 อปต.วังหลวง	23	18.70
5.3 อปต.นาดี	27	21.92
5.4 อปต.อุดมพร	28	22.76
รวม	123	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า พนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ส่วนใหญ่ อายุ 36 - 45 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมา อายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 26.02 และ อายุ 26 - 35 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 23.57 ตำแหน่งส่วนใหญ่เป็นพนักงานจ้างตามภารกิจ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 41.47 รองลงมา ข้าราชการ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 35.77 ลูกจ้างประจำ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 22.76 การศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 50.41 รองลงมาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 29.27 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 20.32 มีรายได้ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 34.15 รองลงมา รายได้ 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 29.27 มีรายได้ 20,001 -30,000 บาท จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 22.76

และ อบต. ที่สังกัด ส่วนใหญ่เป็น อบต. หนองหลวง จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 36.59 รองลงมา อบต. อุคมพร จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 22.76 อบต. นาดี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 21.95

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ตารางที่ 4.2

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวม

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. หลักการมีส่วนร่วม	3.75	0.43	มาก
2. หลักนิติธรรม	3.16	0.30	ปานกลาง
3. หลักความโปร่งใส	3.29	0.41	ปานกลาง
4. หลักการตอบสนอง	3.43	0.38	ปานกลาง
5. หลักการมุ่งเน้นฉันทามติ	3.69	0.43	มาก
6. หลักความเสมอภาค	3.85	0.40	มาก
7. หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล	3.17	0.35	ปานกลาง
8. หลักการระับผิดชอบ	3.34	0.45	ปานกลาง
9. หลักวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์	3.33	0.37	ปานกลาง
รวม	3.45	0.20	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ หลักความเสมอภาค ($\bar{X} = 3.85$) รองลงมา หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.75$) หลักการมุ่งเน้นฉันทามติ ($\bar{X} = 3.69$) มีระดับความคิดเห็นระดับปานกลาง จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ หลักการตอบสนอง ($\bar{X} = 3.43$) หลักการระับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.34$) หลักวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ ($\bar{X} = 3.33$) หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 3.29$) หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล ($\bar{X} = 3.17$) หลักนิติธรรม ($\bar{X} = 3.16$)

ตารางที่ 4.3

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
ด้านหลักการมีส่วนร่วม

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีสิทธิ์มีเสียงตัดสินใจในการปฏิบัติงาน	3.84	0.67	มาก
2. มีเสรีภาพในการรวมกลุ่มและการแสดงความคิดเห็น	3.93	0.60	มาก
3. มีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลในเชิงสร้างสรรค์	3.46	0.61	ปานกลาง
รวม	3.75	0.43	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ มีเสรีภาพในการรวมกลุ่ม และการแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.93$) รองลงมา มีสิทธิ์มีเสียงตัดสินใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.84$) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ มีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลในเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.46$)

ตารางที่ 4.4

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
ด้านหลักนิติธรรม

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การเคารพต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน	3.41	0.50	ปานกลาง
2. ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงกฎระเบียบ ข้อบังคับ	2.85	0.64	ปานกลาง
3. การใช้อำนาจบนพื้นฐานของกฎหมายอย่างเป็นธรรม	3.21	0.62	ปานกลาง
รวม	3.16	0.30	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ การเคารพต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ($\bar{X} = 3.41$) รองลงมา การใช้อำนาจบนพื้นฐานของกฎหมายอย่างเป็นธรรม ($\bar{X} = 3.21$) และปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงกฎระเบียบข้อบังคับ ($\bar{X} = 2.85$)

ตารางที่ 4.5

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
ด้านหลักความโปร่งใส

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	3.25	0.60	ปานกลาง
2. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร	3.19	0.53	ปานกลาง
3. การสร้างกระบวนการงานที่ชัดเจน	3.43	0.57	ปานกลาง
รวม	3.29	0.41	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านความโปร่งใส อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ การสร้างกระบวนการงานที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.43$) รองลงมา การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 3.25$) และ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 3.19$)

ตารางที่ 4.6

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตาม
หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ด้านหลักการตอบสนอง

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ให้ความสำคัญกับผู้ปฏิบัติหน้าที่	3.59	0.51	มาก
2. ให้ความสำคัญกับประชาชนผู้มารับบริการ	3.33	0.52	ปานกลาง
3. สร้างแรงจูงใจตามระเบียบหรือเงื่อนไขที่กำหนด	3.36	0.56	ปานกลาง
รวม	3.43	0.38	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการ
ตอบสนอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
จำนวน 1 ข้อ คือ ให้ความสำคัญกับผู้ปฏิบัติหน้าที่ ($\bar{X} = 3.59$) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ สร้างแรงจูงใจตามระเบียบ หรือเงื่อนไขที่กำหนด ($\bar{X} = 3.36$) และให้ความสำคัญ
กับประชาชนผู้มารับบริการ ($\bar{X} = 3.33$)

ตารางที่ 4.7

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงาน
ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ด้านหลักการมุ่งเน้นฉันทามติ

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. การประสานงานเพื่อผลประโยชน์	3.62	.50	มาก
2. การหาข้อยุติร่วมกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย	3.80	.40	มาก
3. ปฏิบัติหน้าที่ที่ตามนโยบายและกระบวนการให้มากที่สุด	3.66	.70	มาก
รวม	3.69	0.43	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่าความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการมุ่งเน้น
 ฉันทามติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
 จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ การหาข้อยุติร่วมกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ($\bar{X} = 3.80$) รองลงมา ปฏิบัติ
 หน้าที่ตามนโยบาย และกระบวนการให้มากที่สุด ($\bar{X} = 3.66$) และการประสานงาน เพื่อผลประโยชน์
 ($\bar{X} = 3.62$)

ตารางที่ 4.8

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงาน
 ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
 ด้านหลักความเสมอภาค

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ผู้บริหารปฏิบัติต่อเจ้าหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน	3.98	0.52	มาก
2. ผู้บริหารแบ่งงานให้เหมาะสมกับตัวบุคคล	3.80	0.44	มาก
3. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้มารับบริการด้วยความเสมอภาค	3.78	0.62	มาก
รวม	3.85	0.40	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่าความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความ
 เสมอภาค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
 จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ผู้บริหารปฏิบัติต่อเจ้าหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 3.98$) รองลงมา ผู้บริหาร
 แบ่งงานให้เหมาะสมกับตัวบุคคล ($\bar{X} = 3.80$) และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้มารับบริการด้วยความเสมอภาค
 ($\bar{X} = 3.78$)

ตารางที่ 4.9

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
ด้านหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด	2.98	0.78	ปานกลาง
2. การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เช่น การอบรมเพิ่มความรู้	3.50	0.59	ปานกลาง
3. การใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด	3.03	0.69	ปานกลาง
รวม	3.17	0.35	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่าความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักประสิทธิภาพประสิทธิผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เช่น การอบรมเพิ่มความรู้ ($\bar{X} = 3.50$) รองลงมา การใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ($\bar{X} = 3.03$) และปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนด ($\bar{X} = 2.98$)

ตารางที่ 4.10

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
ด้านหลักการรับผิดชอบต่อ

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย	3.37	0.66	ปานกลาง
2. สร้างจิตสำนึกถึงการรับผิดชอบต่องาน	3.22	0.55	ปานกลาง
3. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้	3.42	0.59	ปานกลาง
รวม	3.34	0.45	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักภาระรับผิดชอบ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ($\bar{X} = 3.42$) รองลงมา ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 3.37$) และสร้างจิตสำนึกถึงการรับผิดชอบต่องาน ($\bar{X} = 3.22$)

ตารางที่ 4.11

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ด้านหลักวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้บริหารมีมุมมองที่เปิดกว้างเชิงการณีกาล	2.98	0.78	ปานกลาง
2. ผู้บริหารปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์	3.67	0.67	มาก
3. ผู้บริหารเข้าใจในวัฒนธรรมขององค์กร	3.35	0.50	ปานกลาง
รวม	3.33	0.37	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ คือ ผู้บริหารปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ ($\bar{X} = 3.67$) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ ผู้บริหารเข้าใจในวัฒนธรรมขององค์กร ($\bar{X} = 3.35$) และปฏิบัติผู้บริหารมีมุมมองที่เปิดกว้างเชิงการณีกาล ($\bar{X} = 2.98$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ที่มี อายุ ตำแหน่ง การศึกษา รายได้ และ อบต. ที่สังกัด แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12

ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตาม อายุ

หลักธรรมาภิบาล	อายุ								F	Sig.
	ต่ำกว่า 25 ปี		26 - 35 ปี		36 - 45 ปี		46 ปีขึ้นไป			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. หลักการมีส่วนร่วม	3.76	.40	3.82	.38	3.77	.35	3.64	.56	1.03	0.38
2. หลักนิติธรรม	3.13	.29	3.13	.30	3.16	.28	3.20	.35	0.36	0.78
3. หลักความโปร่งใส	3.35	.39	3.28	.45	3.25	.40	3.31	.42	0.30	0.83
4. หลักการตอบสนอง	3.49	.34	3.37	.34	3.40	.40	3.46	.39	0.56	0.64
5. หลักการมุ่งเน้นฉันทามติ	3.81	.40	3.51	.48	3.78	.40	3.67	.38	3.15	0.03 *
6.หลักความเสมอภาค	3.88	.39	3.87	.37	3.92	.39	3.74	.43	1.30	0.28
7. หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล	3.14	.33	3.14	.33	3.14	.35	3.26	.38	0.96	0.41
8. หลักการรับติชม	3.30	.52	3.26	.42	3.33	.46	3.43	.39	0.74	0.53
9. หลักวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์	3.28	.38	3.38	.32	3.25	.38	3.43	.37	1.66	0.18
รวม	3.46	.20	3.42	.19	3.45	.19	3.46	.22	0.29	0.83

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ที่มี อายุ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 แต่หลักการมุ่งเน้นฉันทามติ พบความแตกต่าง จึงนำไปทดสอบรายคู่ ด้วยวิธี LSD. ดังนี้

ตารางที่ 4.13

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มี อายุ แตกต่างกัน

อายุ	ต่ำกว่า 25 ปี	26 - 35 ปี	36 - 45 ปี	46 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 25 ปี	-	-	-	-
26 -35 ปี	.01 *	-	-	-
36 - 45 ปี	.80	.01 *	-	-
46 ปีขึ้นไป	.22	.13	.24	-

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ที่มี อายุ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามอายุเป็นรายคู่ พบว่า พนักงานส่วนตำบลที่อายุต่ำกว่า 25 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกับพนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ 26 - 35 ปี และพนักงานส่วนตำบลที่อายุต่ำกว่า 26 - 35 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกับพนักงานส่วนตำบลที่มีอายุ 36 - 45 ปี นอกนั้น มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14

ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ที่มีตำแหน่งต่างกัน

หลักธรรมาภิบาล	ตำแหน่ง						F	Sig.
	ข้าราชการ		ลูกจ้างประจำ		พนักงานตามภารกิจ			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. หลักการมีส่วนร่วม	3.80	.38	3.78	.34	3.69	.51	.84	.43
2. หลักนิติธรรม	3.14	.28	3.14	.31	3.18	.32	.32	.73
3. หลักความโปร่งใส	3.30	.43	3.32	.41	3.27	.40	.16	.86
4. หลักการตอบสนอง	3.39	.34	3.54	.38	3.39	.39	1.58	.21
5. หลักการมุ่งเน้นฉันทามติ	3.58	.48	3.81	.40	3.72	.37	2.66	.07
6. หลักความเสมอภาค	3.86	.40	4.00	.34	3.77	.41	3.12	.05 *
7. หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล	3.16	.33	3.11	.35	3.22	.36	.92	.40
8. หลักการรับผิดชอบ	3.27	.48	3.33	.47	3.39	.39	.85	.43
9. หลักวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์	3.36	.35	3.25	.38	3.36	.38	.93	.40
รวม	3.43	.20	3.47	.19	3.44	.20	.49	.61

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ที่มี ตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.15

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มี ตำแหน่ง ต่างกัน

ตำแหน่ง	ข้าราชการ	ลูกจ้างประจำ	พนักงานตามภารกิจ
ข้าราชการ	-	-	-
ลูกจ้างประจำ	.13	-	-
พนักงานตามภารกิจ	.29	.01 *	-

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ที่มี ตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามตำแหน่งเป็นรายคู่ พบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีตำแหน่งเป็นลูกจ้างประจำมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกับพนักงานส่วนตำบลที่เป็นตำแหน่งพนักงานตามภารกิจ นอกนั้น มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่าง

ตารางที่ 4.16

ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเสี้ยวไร่ จังหวัดหนองคาย ที่มี การศึกษา ต่างกัน

หลักธรรมาภิบาล	การศึกษา						F	Sig.
	ต่ำกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. หลักการมีส่วนร่วม	3.80	.39	3.80	.37	3.53	.54	4.02	.02 *
2. หลักนิติธรรม	3.14	.29	3.14	.29	3.23	.36	.82	.44
3. หลักความโปร่งใส	3.31	.42	3.27	.40	3.32	.44	.17	.84
4. หลักการตอบสนอง	3.40	.34	3.45	.39	3.41	.40	.20	.82
5. หลักการมุ่งเน้นฉันทามติ	3.56	.48	3.79	.39	3.63	.38	3.68	.03 *
6.หลักความเสมอภาค	3.83	.39	3.92	.37	3.72	.44	2.38	.10
7. หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล	3.15	.33	3.14	.33	3.28	.40	1.57	.21
8. หลักการรับคิชอบ	3.29	.52	3.31	.40	3.47	.41	1.37	.26
9. หลักวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์	3.32	.35	3.27	.36	3.49	.36	3.31	.04 *
รวม	3.42	.19	3.45	.20	3.46	.22	.31	.73

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.17

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน

การศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-	-
ปริญญาตรี	.96	-	-
สูงกว่าปริญญาตรี	.02 *	0.01 *	-

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามตำแหน่งเป็นรายคู่พบว่า พนักงานส่วนตำบลที่การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกับพนักงานส่วนตำบลที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และพนักงานส่วนตำบลที่มีการศึกษาปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันพนักงานส่วนตำบลที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี นอกนั้นมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.18

ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอฝ้ายไร่ จังหวัดหนองคาย ที่มีรายได้ต่างกัน

หลักธรรมาภิบาล	รายได้								F	Sig.
	ต่ำกว่า 10,000 บาท		10,001 - 20,000 บาท		20,001 - 30,000 บาท		30,001 บาทขึ้นไป			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. หลักการมีส่วนร่วม	3.79	.38	3.78	.33	3.89	.46	3.31	.43	8.35	.00 *
2. หลักนิติธรรม	3.14	.29	3.13	.28	3.14	.32	3.27	.36	1.00	.39
3. หลักความโปร่งใส	3.30	.44	3.31	.43	3.21	.27	3.33	.50	.43	.73
4. หลักการตอบสนอง	3.39	.34	3.52	.37	3.38	.40	3.39	.41	1.05	.37
5. หลักการมุ่งเน้น ฉันทามติ	3.57	.49	3.79	.39	3.81	.38	3.57	.31	3.17	.03 *
6. หลักความเสมอภาค	3.84	.40	4.03	.32	3.79	.38	3.63	.44	4.88	.00 *
7. หลักประสิทธิภาพ และประสิทธิผล	3.16	.34	3.13	.34	3.14	.32	3.33	.41	1.50	.22
8. หลักการรับผิดชอบ	3.29	.49	3.31	.45	3.32	.39	3.53	.37	1.30	.28
9. หลักวิสัยทัศน์ เชิงยุทธศาสตร์	3.37	.35	3.26	.36	3.20	.36	3.63	.29	6.09	.00 *
รวม	3.43	.20	3.48	.19	3.43	.17	3.44	.25	.44	.72

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.19

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มี รายได้ / เดือน แตกต่างกัน

รายได้ / เดือน	ต่ำกว่า 10,000	10,001 - 20,000	20,001 - 30,000	30,001 บาทขึ้นไป
ต่ำกว่า 10,000 บาท	-	-	-	-
10,001 - 20,000 บาท	0.98	-	-	-
20,001 - 30,000 บาท	0.26	0.29	-	-
30,001 บาทขึ้นไป	0.00 *	0.00 *	0.09	-

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ที่มี รายได้ / เดือน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามรายได้ / เดือนเป็นรายคู่ พบว่า พนักงานส่วนตำบลที่รายได้ / เดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกับพนักงานส่วนตำบลที่มีรายได้ / เดือน 30,001 บาทขึ้นไป และพนักงานส่วนตำบลที่มีรายได้ 10,001 - 20,000 บาท มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกับพนักงานส่วนตำบลที่มีรายได้ / เดือน 30,001 บาทขึ้นไป นอกนั้น มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.20

ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอฝ้ายไร่ จังหวัดหนองคาย ที่มี อบต. ที่สังกัด ต่างกัน

หลักธรรมาภิบาล	อบต.								F	Sig.
	หนองหลวง		วังหลวง		นาดี		อุดมพร			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. หลักการมีส่วนร่วม	3.78	.37	3.78	.36	3.80	.39	3.59	.56	1.51	.22
2. หลักนิติธรรม	3.12	.28	3.13	.27	3.15	.29	3.24	.35	.89	.45
3. หลักความโปร่งใส	3.29	.43	3.36	.38	3.17	.38	3.35	.42	1.14	.34
4. หลักการตอบสนอง	3.39	.33	3.52	.37	3.36	.40	3.46	.41	1.01	.39
5. หลักการมุ่งเน้นฉันทามติ	3.59	.48	3.79	.41	3.79	.37	3.67	.37	1.82	.15
6.หลักความเสมอภาค	3.85	.39	3.98	.36	3.85	.38	3.73	.42	1.67	.18
7. หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล	3.15	.33	3.08	.36	3.17	.31	3.26	.38	1.12	.34
8. หลักการรับผิดชอบต่อ	3.27	.47	3.39	.39	3.26	.46	3.46	.39	1.47	.23
9. หลักวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์	3.35	.34	3.20	.37	3.27	.35	3.46	.38	2.56	.06
รวม	3.42	.19	3.47	.20	3.42	.17	3.47	.22	.55	.65

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ตารางที่ 4.21

ความถี่ของข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขต
อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	จำนวนความถี่
1. ควรมีการสร้างแรงจูงใจให้พนักงาน โดยการให้โบนัส	39
2. เจ้าหน้าที่ควรใช้อำนาจบนพื้นฐานของกฎหมายอย่างเป็นธรรม	28
3. ควรมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ทั่วถึงอย่างเป็นธรรม	19
4. เจ้าหน้าที่ไม่ควรเลือกปฏิบัติ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ	18
5. ควรมีการส่งพนักงานส่วนตำบลเข้าร่วมอบรมเพื่อเพิ่มทักษะและความรู้ ในการจะนำมาพัฒนางาน	15
รวม	119

จากตารางที่ 4.21 พบว่า พนักงานส่วนตำบล มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรมีการสร้างแรงจูงใจให้พนักงานโดยการให้โบนัส (39 คน) เจ้าหน้าที่ควรใช้อำนาจบนพื้นฐานของกฎหมายอย่างเป็นธรรม (28 คน) ควรมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ทั่วถึงอย่างเป็นธรรม (19 คน) เจ้าหน้าที่ไม่ควรเลือกปฏิบัติ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ (18 คน) ควรมีการส่งพนักงานส่วนตำบลเข้าร่วมอบรมเพื่อเพิ่มทักษะ และความรู้ในการจะนำมาพัฒนางาน (15 คน)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย สรุปผลการวิเคราะห์ของการวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ หลักความเสมอภาค รองลงมา หลักการมีส่วนร่วม หลักการมุ่งเน้นฉันทามติ มีระดับความคิดเห็นระดับปานกลาง จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิชอบ หลักวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ หลักความโปร่งใส หลักประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และหลักนิติธรรม

5.1.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ที่มี อายุ ตำแหน่ง การศึกษา รายได้ และ อบต. ที่สังกัด แตกต่างกัน โดยรวมพนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.3 พนักงานส่วนตำบล มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ควรมีการสร้างแรงจูงใจให้พนักงาน โดยการให้โบนัส หรือการเลื่อนขั้น เจ้าหน้าที่ ควรใช้อำนาจบนพื้นฐานของกฎหมายอย่างเป็นธรรม ควรมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ทั่วถึงอย่างเป็นธรรม เจ้าหน้าที่ไม่ควรเลือกปฏิบัติ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ และควรมีการส่งพนักงานส่วนตำบลเข้าร่วมอบรมเพื่อเพิ่มทักษะและความรู้ในการจะนำมาพัฒนางาน

5.2 อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย อภิปรายผล ดังนี้

5.2.1 ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้อาจเกิดจากองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องบริหารงานภายใต้กฎระเบียบ เดียวกัน และจะต้องนำหลักธรรมาภิบาล เข้ามาช่วยในการบริหารงาน เพื่อให้ผู้บริหารและ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้มีกรอบในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นการสร้างสุขให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาศ กงแก้ว (2555) ได้ศึกษา การวิเคราะห์ระดับธรรมาภิบาลในการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่แรม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลแม่แรม ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินงานในระดับ ปานกลาง โดยหลักธรรมาภิบาลที่นำมาใช้มากที่สุด คือ

5.2.1.1 การดำเนินการตามหลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบต่อการถูกตรวจสอบ และหลักคุณธรรมในระดับสูง แต่มีการดำเนินการตามหลักความคุ้มค่า หลักความมีส่วนร่วม และ หลักความโปร่งใสในระดับปานกลางเท่านั้น

5.2.1.2 ปัจจัยส่วนบุคคลไม่ว่าอายุ เพศ การศึกษาอาชีพ การดำรงตำแหน่งในตำบล ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีธรรมาภิบาลของ อบต.

5.2.1.3 ผู้วิจัย ได้เสนอแนะการพัฒนาการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินงาน ของ อบต. ตั้งแต่ระดับนโยบายไปสู่ระดับปฏิบัติในท้องถิ่น ด้วยการพัฒนาและการใช้นโยบายพัฒนา ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่ ประชาชน และสร้างเครือข่ายระบบของการมีส่วนร่วม รวมถึงการ พัฒนาเทคโนโลยีให้เหมาะสม นอกจากนี้ควรจัดให้มีแหล่งความรู้เกี่ยวกับ อบต. ในท้องถิ่น เปิดโอกาส ให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยจัดกิจกรรมในวัน และเวลาที่ว่างจากการ ประกอบอาชีพ มีมาตรการที่เหมาะสมในการป้องกัน หรือปราบปรามการใช้อิทธิพลในท้องถิ่น ส่งเสริม ความเสมอภาคทางเพศเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมประชาชนอยู่ในระดับที่สามารถพึ่งพา ตนเองได้ ซึ่งต้องใช้เวลาในการดำเนินงานแต่ต้องทำอย่างจริงจังเพราะการมีส่วนร่วมต้องอาศัยเวลา ทรัพยากร และความตั้งใจของประชาชนเป็นหลักไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรนิษา เพิ่มพูน (2551) ได้ศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอศรีบุญเรืองจังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวม พบว่า มีการบริหารงานตามหลัก

ธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก เมื่อทำการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เป็นรายด้าน แล้วพบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม และการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอันดับน้อยที่สุดคือ ด้านหลักความคุ้มค่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะส่วนบุคคลกับระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวม 6 ด้าน พบว่า เพศ มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในแต่ละด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตำแหน่ง มีความแตกต่างกัน สำหรับการศึกษ ภาพรวม 6 ด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในแต่ละด้าน พบว่า ด้านหลักคุณธรรม มีความแตกต่างกันอย่าง ส่วนด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนอายุ ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลที่สังกัด และหน่วยงานที่สังกัด ในองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีความแตกต่างกัน

5.2.2 พนักงานส่วนตำบล ที่มี อายุ ตำแหน่ง การศึกษา รายได้ และ อบต. ที่สังกัด ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง ดำเนินงานภายใต้มาตรฐานเดียวกัน และปฏิบัติหน้าตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับที่ 5) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2546 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพพล สุรนักคินทร์ (2547) ได้ศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนคติของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในเชิงบวก เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยด้านบุคคล พบว่า ประชาชนมี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรนิษา เพิ่มพูน (2551) ได้ศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวม พบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก อายุ ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลที่สังกัดโดยรวมไม่มีความแตกต่างกัน ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงเดือน สลีแดง (2554) ศึกษาถึงแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์

ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านบุคลิกภาพ และด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และด้านความเป็นผู้นำ ส่วนด้านที่มีความพึงประสงค์น้อยที่สุด ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม แนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารควรสร้างภาวะผู้นำเพราะผู้นำเป็นผู้ที่อาสา แก้ปัญหาให้คนอื่น และผู้นำต้องเป็นผู้เสียสละ ควรมีความหนักแน่นในความคิดของตนเองเมื่อเห็น ว่าสิ่งนั้นถูกต้องแล้วจึงควรเชื่อมั่น ต้องมีการศึกษาและอบรม เพื่อให้มีความรู้ มีศาสตร์ มีหลักการ จนรู้ชัดและรู้จริง ด้านความรู้ความสามารถ ผู้บริหารควรวาง กำหนดทิศทาง เช่น กำหนดเป้าหมายระบบแผนงานพัฒนาองค์กร ทั้งระยะสั้น และระยะยาว มีการตรวจสอบ กำกับติดตาม เพื่อให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารควรมีการมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ยึดระบบคุณธรรมเป็นที่ตั้ง ซื่อสัตย์ อดทนอดกลั้น รับฟังคิด และชอบเสียสละต่อองค์กร ด้านคุณธรรมจริยธรรม

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะที่นำไปใช้

5.3.1.1 พนักงานส่วนตำบลควรมีสิทธิ์มีเสียงตัดสินใจในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลในเชิงสร้างสรรค์ ต้องมีความรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดให้ ความสำคัญกับประชาชนผู้มารับบริการปฏิบัติต่อผู้มารับบริการด้วยความเสมอภาค

5.3.1.2 ผู้บริหารควรใช้อำนาจบนพื้นฐานของกฎหมายอย่างเป็นธรรม ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงกฎระเบียบ ข้อ บังคับ ปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของรัฐบาล แบ่งงานให้เหมาะสมกับตัวบุคคล เข้าใจในวัฒนธรรมขององค์กร และผู้บริหารควรมีมุมมองที่เปิดกว้างถึงการณีกไกล

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการศึกษาในเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการนำไปสรุป แก้ไขปัญหาต่อไป

5.3.2.2 ควรขยายขอบเขตการวิจัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เช่น ระดับจังหวัด

5.3.2.3 ควรวิจัยด้านหลักประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และหลักนิติธรรม

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- โกวิท พวงงาม. (2550). *การปกครองท้องถิ่น : ว่าด้วยทฤษฎี แนวคิด และหลักการ*. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- เกรียงไกร เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541). *รัฐธรรมนูญภาคการเมือง บทบาทภาคการเมือง*. รัฐสภาสาร, 46 (5), 20.
- เกษม วัฒนชัย. (2551). *ธรรมนูญกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผนการศึกษา.
- เกษียร เตชะพีระ. (2548, 23 ธันวาคม). *รัฐธรรมนูญ / ธรรมนูญกับบทกวี*. มติชนสุดสัปดาห์, น. 6.
- ไชยวัฒน์ คำชู. (2545). *ธรรมนูญกับการบริหาร การปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : น้ำฝน.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ, กองวิชาการ และแผนงาน และสำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2553). *รายงานการวิจัย เรื่องปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล*. กรุงเทพฯ : กรมการปกครอง.
- ทักษิณ ชินวัตร (2545). *คำกล่าวในการเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การกำกับดูแลกิจการที่ดี : ท่านกำกับ เราดูแล*. ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์. 14 มีนาคม 2545.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2545). *โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี*. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.
- ธีรวุฒิ โสภิญญกุล. (2550). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. ฉะเชิงเทรา : เอ็มเอ็นคอมพิวออฟเซท.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2556). *สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย*. หมวดแนวคิดพื้นฐาน : *รัฐกับการปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2547). *การปกครองส่วนท้องถิ่น*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญอริ ยี่หะ. (2550). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2547). *การปกครองท้องถิ่นไทยในบริบทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2538). *ปฏิรูปราชการเพื่ออนาคต*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2552). *การสร้างธรรมนูญในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- ประมวล รุจนเสรี. (2542). *การบริหาร - การจัดการที่ดี (Good Governance)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ อสารักษ์ดินแดน.

- นฤมล ทับจุมพล. (2546). *แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วยรัฐธรรมนูญแห่งชาติ* ธรรมนูญกับคอร์ปชั่นในสังคมไทย. กรุงเทพฯ ฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- นพพล สุรนัคนครินทร์. (2547). *การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุค ศรีอาริยะ. (2546). *โลกาภิวัตน์กับ (Good Governance) ธรรมนูญกับคอร์ปชั่นในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ ฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ยอด สุขพัฒน์ธี. (2546). *ปรัชญาการเมืองเรื่องรัฐธรรมนูญในทัศนะของ ชีรยุทธ บุญมี ธรรมนูญกับคอร์ปชั่นในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- สุดจิต นิมิตรกุล. (2543). *กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี ในการปกครองที่ดี (Good Governance)*. กรุงเทพฯ ฯ : บพิธการพิมพ์.
- รสสุคนธ์ รัตนเสริมพงศ์. (2546). *แนวคิด และหลักการบริหารท้องถิ่น ในเอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารท้องถิ่น หน่วยที่ 1 - 8. หน้า 1 - 61*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รสสุคนธ์ รัตนเสริมพงศ์. (2540). *การวิเคราะห์โครงสร้างและแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปกครองตนเองของท้องถิ่น กรณีศึกษาหน่วยการปกครองท้องถิ่นในท้องที่ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2540). *การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น : ความก้าวหน้าหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540*. กรุงเทพฯ ฯ : คลังวิชา.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2547). *กฎหมายสำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ ฯ : ชรรคมถการ
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2545). *ธรรมนูญในองค์กรอิสระ เอกสารประกอบการบรรยาย*. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2541). *ธรรมนูญชีวิต*. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมมิก จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และมูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมาย. (2546). *พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546*. กรุงเทพฯ ฯ : สหมิตรพริ้นติ้ง.
- อรพินท์ สฟโชคชัย. (2543). *แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- อรพินท์ สฟโชคชัย. (2543). *สังคมเสถียรภาพและกลไกประชารัฐที่ดี*. กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

- สัฒมา รชนีชัย. (2553). *หลักทฤษฎี และปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทสำนักพิมพ์
ข้าวฟ่าง จำกัด.
- หวน พันธุ์พันธ์. (2549). *การบริหารการศึกษา : นักบริหารมืออาชีพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ ฯ :
พันธุ์พันธ์การพิมพ์.
- สุชญา คุปติยานุวัฒน์. (2553). *ดัชนีวัดผลการทำงาน กรณีศึกษา การปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ราชบัณฑิตยสถาน. (2532). *พจนานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ ฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
ธรมิศวร จิตขวัณ. (2542). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดคนนทบุรี*. กรุงเทพฯ ฯ : ศีลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
นพมาศ ชีรเวทิน. (2549). *จิตวิทยาสังคมกับชีวิต*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
ดวงอุมา โสภ. (2551). *ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักทะเบียน อำเภอเมือง
มหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ณัฐพงษ์ บัวผา. (2554). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามความคิดเห็น
ของประชาชน ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- แสงเดือน สติแดง. (2554). *แนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารองค์การบริหาร
ส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต).
กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุรวาท ทองบุ. (2550). *การวิจัยทางการศึกษา*. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.
- เพ็ญแข แสงแก้ว. (2543). *การวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (9 ตุลาคม 2546). *พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการ
บ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546*. เล่มที่ 120 ตอนที่ 100 ก : 1 - 16.
- ราชกิจจานุเบกษา. (24 สิงหาคม 2550). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. เล่มที่ 124
ตอนที่ 47 ก : 1 - 127.
- Asian Development Bank. (2006). *Governance Sound Development Management*. Suche von.
<http://ADB.org>.
- Boonmi, Thirayuth. (2002). *Good Governance : A Strategy to Restore Thailand*. In Duncan
Mc Cargo. (ed.) *Reforming Thai Politics*.

- Boutros - Ghali, Boutros. (2000). *An Agenda for Democratization,*” in *Global Democracy*, Barry Holden (ed), New York : Routledge.
- Clark, John. (1957). *Outline of Local Government of The United Kingdom*. London : Sir Lassie Piton and son.
- Corkery, J. (1999). *Governance : evolution of the meaning of the Word in Governance : Concepts and Applications*. International Institute of Administrative Sciences, Working group, Brussels, Belgium.
- Dahl, Robert A. (2000). *On Democracy*. New Haven and London : Yale University Press.
- Denhardt, Janet V. and Robert B. Denhardt. (2003). *The New Public Service : Serving, not Steer*. New York : M.E. Sharpe, Inc.
- Diamond, Larry and Marc F. Plattner. (1998). *Democracy in East Asia*. Baltimore and London : The Johns Hopkins university Press.
- Fled M.P. Man. (1971). *Psychology in the Industrial Environment*. London : Butterworth and Co., Ltd.
- Foster, Charles R.F. & Richard, C. (1952). *Psychology of Life Adjustment*. Chicago : America Technical.
- Gerry Stoker. (1998). *International Social Science Journal* Governance as Theory : five propositions.
- Holloway, William V. (1959). *American government, national, state, and local*. New York : Ronald Prees.
- Hurlock, E. (1995). *Adolescent Development*. New york : McGraw - Hill Book Company, Inc.
- Isaak, A.C. (1981). *Scope and Method of Political Science : An Introduction to the Methodology Of Politiccal In Quiry* (3rd nd). Iillion : The Doreey Press.
- Kokpol, Orathai. (1998). *Urban Governance and the Environment: Solid - Waste Management in Two Municipalities in Thailand*. Doctoral dissertation. University of Toronto : Canada.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30 (3), 607 - 610.
- Montagu, Harris G. (1984). *Comparative Local Government*. Great Britain : William Brendon and Son.
- Oskamp, S. (1977) *Attitude and Opinion*. New Jersey : Prentice - Hall, Inc.
- Robson, William A. (1953). *Local Government in Encyclopedia of Social Science*. New York : The Macmillan.
- Webster, N. (1968). *Webster ,s third new international Dictionary*. Springfield : M.A. Gand C. Merrian Co.

Wit, Daniel. (1967). *A Comparative Survey of Local Government and Administration*. Bangkok :
Kurusapha Press.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง : ความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ในการศึกษาระเบียบวิธีวิจัยทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. คำตอบทุกคำตอบ ข้อมูลทุกอย่างในแบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยถือเป็นความลับ
3. ขอความกรุณาให้ตอบคำถามทุกข้อ
4. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับแบบสอบถามการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
5. ผลที่ได้รับจากแบบสอบถามนี้ จะเป็นข้อเสนอประกอบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
6. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ครั้งนี้เป็นอย่างสูง

นางสาวประนอม แสนบุญศิริ

นักศึกษาหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย \surd ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. อายุ

- () ต่ำกว่า 25 ปี
- () 26 - 35 ปี
- () 36 - 45 ปี
- () 46 ปีขึ้นไป

2. ตำแหน่ง

- () ข้าราชการ
- () ลูกจ้างประจำ
- () พนักงานจ้างตามภารกิจ

3. การศึกษา

- () ต่ำกว่าปริญญาตรี
- () ปริญญาตรี
- () สูงกว่าปริญญาตรี

4. รายได้ / เดือน

- () ต่ำกว่า 10,000 บาท
- () 10,001 - 20,000 บาท
- () 20,001 - 30,000 บาท
- () 30,001 บาทขึ้นไป

5. อบต. ที่สังกัด

- () อบต. หนองหลวง
- () อบต. วังหลวง
- () อบต. นาดี
- () อบต. อุดมพร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ข้อที่	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลใน เขตอำเภอเฝ้าไร่จังหวัดหนองคาย	ระดับการบริหารงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
หลักการมีส่วนร่วม						
1.	มีสิทธิ์มีเสียงตัดสินใจ ในการปฏิบัติงาน					
2.	มีเสรีภาพในการรวมกลุ่มและการแสดง ความคิดเห็น					
3.	มีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลในเชิง สร้างสรรค์					
หลักนิติธรรม						
1.	การเคารพต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน					
2.	ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงกฎระเบียบ ข้อบังคับ					
3.	การใช้อำนาจบนพื้นฐานของกฎหมาย อย่างเป็นธรรม					
หลักความโปร่งใส						
1.	การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ต่อบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
2.	การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร					
3.	การสร้างกระบวนการงานที่ชัดเจน					
หลักการตอบสนอง						
1.	ให้ความสำคัญกับผู้ปฏิบัติหน้าที่					
2.	ให้ความสำคัญกับประชาชน ผู้มารับบริการ					

ข้อที่	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเฝ้าไร่จังหวัดหนองคาย	ระดับการบริหารงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.	สร้างแรงจูงใจตามระเบียบหรือ เงื่อนไขที่กำหนด					
หลักการมุ่งเน้นจันทามติ						
1.	การประสานงานเพื่อผลประโยชน์					
2.	การหาข้อยุติร่วมกันอันจะเป็น ประโยชน์ต่อทุกฝ่าย					
3.	ปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายและ กระบวนการให้มากที่สุดเท่าที่ จะเป็นไปได้					
หลักความเสมอภาค						
1.	ผู้บริหารปฏิบัติต่อเจ้าหน้าที่ อย่างเท่าเทียมกัน					
2.	ผู้บริหารแบ่งงานให้เหมาะสมกับ ตัวบุคคล					
3.	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้มารับบริการ ด้วยความเสมอภาค					
หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล						
1.	ปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนด					
2.	การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เช่น การอบรมเพิ่มความรู้					
3.	การใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด					
หลักการรับผิดชอบ						
1.	ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย					
2.	สร้างจิตสำนึกกับการรับผิดชอบต่องาน					

ข้อที่	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเฝ้าไร่จังหวัดหนองคาย	ระดับการบริหารงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ได้ตามเป้าหมาย ที่ตั้งไว้					
หลักวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์						
1.	ผู้บริหารมีมุมมองที่เปิดกว้าง เล็งการณ์ไกล					
2.	ผู้บริหารการปฏิบัติงานตาม ยุทธศาสตร์					
3.	ผู้บริหารเข้าใจในวัฒนธรรมขององค์กร					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ข.1

ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	+1	+1	+1	3	1
2	+1	+1	+1	3	1
3	+1	+1	+1	3	1
4	+1	+1	+1	3	1
5	+1	+1	+1	3	1
6	+1	+1	+1	3	1
7	+1	+1	+1	3	1
8	+1	+1	+1	3	1
9	+1	+1	+1	3	1
10	+1	+1	+1	3	1
11	+1	+1	+1	3	1
12	+1	+1	+1	3	1
13	+1	+1	+1	3	1
14	+1	+1	+1	3	1
15	+1	+1	+1	3	1
16	+1	+1	+1	3	1
17	+1	+1	+1	3	1
18	+1	+1	+1	3	1
19	+1	+1	+1	3	1
20	+1	+1	+1	3	1
21	+1	+1	+1	3	1
22	+1	+1	+1	3	1
23	+1	+1	+1	3	1
24	+1	+1	+1	3	1
25	+1	+1	+1	3	1

(ต่อ)

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
26	+1	+1	+1	3	1
27	+1	+1	+1	3	1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ค

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ค.1

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Items	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item - Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1	89.5111	29.3465	.1261	.7608
2	89.8667	29.7545	.0205	.7685
3	90.2667	26.5182	.6721	.7318
4	90.4444	25.8434	.8212	.7236
5	91.1111	-32.4192	.3831	.7907
6	90.6000	25.7000	.7263	.7251
7	90.6222	25.8313	.6630	.7280
8	90.7556	27.5525	.4459	.7440
9	90.2889	26.4374	.6841	.7310
10	90.2000	26.7545	.6463	.7340
11	90.5333	27.8455	.4373	.7454
12	90.3778	26.1040	.7500	.7272
13	90.2000	27.4818	.4944	.7421
14	89.9333	29.2455	.2882	.7546
15	90.1111	25.9646	.4832	.7379
16	89.6667	29.0455	.2472	.7551
17	89.9333	29.9727	.0539	.7616
18	89.9333	28.7000	.1507	.7624
19	91.4000	-30.8818	-.1489	.7816
20	89.9333	31.7909	-.5079	.7775
21	90.9556	27.3616	.2790	.7547
22	90.3556	27.8253	.2813	.7533
23	90.7556	30.6434	-.1572	.7677
24	90.3333	27.7273	.4212	.7455
25	91.2000	24.0273	.7747	.7130

(ต่อ)

ตารางที่ ค.1 (ต่อ)

Items	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item - Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
26	90.1333	35.4818	-.6461	.8192
27	90.5333	27.4818	.5142	.7415

หมายเหตุ. Reliability Coefficients, N of Cases = 45.0, N of Items = 27, Alpha = .7599

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ รศรป. ว ๐๔๖๖/๒๕๕๙

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายสมใจ นิตพันธ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวประนอม แสนบุญศิริ รหัสประจำตัว ๕๘๘๒๖๒๐๙๐๓๑๐ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์หนองคาย กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความคิดเห็นของพนักงานต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยูภาศ)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ที่ รศรบ. ว ๐๔๖๖/๒๕๕๙

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายเกรียงไกร ฉัตรกิตติชัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวประนอม แสนบุญศิริ รหัสประจำตัว ๕๘๘๒๖๒๐๙๐๓๑๐ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์หนองคาย กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความคิดเห็นของพนักงานต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ที่ รศรป. ว ๐๔๖๖/๒๕๕๙

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางอรุณศรี ฉัตรกิตติชัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวประนอม แสนบุญศิริ รหัสประจำตัว ๕๘๘๒๖๒๐๙๐๓๑๐ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์หนองคาย กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความคิดเห็นของพนักงานต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

ประนอม แสนบุญศิริ, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และสัญญา เคนาภูมิ. (2560). ความคิดเห็นพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอฝ้ายไร่ จังหวัดหนองคาย. ใน การประชุมนำเสนอผลงานระดับชาติ นวัตกรรมและเทคโนโลยีวิชาการ 2017 “วิจัยจากองค์ความรู้สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” (น. 85 - 86). สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวประนอม แสนบุญศิริ
วันเกิด	วันที่ 30 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2519
สถานที่เกิด	เลขที่ 102 หมู่ที่ 19 ตำบลหนองหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
ที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 102 หมู่ที่ 19 ตำบลหนองหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
สถานที่ทำงาน	ท้องที่การบริหารส่วนตำบลหนองหลวง ตำบลหนองหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
ตำแหน่ง	นักจัดการงานทั่วไป
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2547	คุรุศาสตร์บัณฑิตบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชานาฏศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
พ.ศ. 2560	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY